

Štev. 13.

Na Dunaju, 31. julija 1899.

Letnik XII.

Milanove podlosti.

Kakor se je v svoj čas Evropa bavila s Stambulovim trinoštvom in Milanovim klativiteštvom, jednako ima i nadalje opraviti s samim Milanom, s pravim podlecem, Stambulov in Milan, vredna drug drugega, prava spačena dvojica, sta služila zapadni politiki, bila sta orodje te politike, in Milan, ki je preživel svojega tovariša, je ostal po značaju, mišljenju in delovanju to, kar je bil od začetka.

Sedaj ima evropsko novinstvo zopet ž njim opraviti. Ko je bil Srbijo oskubel za milijone, je šel v novo sad življen narodovih upravljati v Pariz in druga priljubljena mu mesta. Obečal je narodu, da se ne povrne nikdar več v Srbijo, in da v njej ne bode nikdar več iskal ničesar. Njegova beseda se je tudi zabeležila, in narod se je nadejal, da bode za velike vsote in žrtve vendar jedenkrat imel mir pred Milanom. Nekoliko časa so se nadejali, da spravijo državo in njene finance v red, ker ni bilo Milana. Radikalna stranka se je pošteno trudila, da bi zacelila rane, ki jih je bilo zasekalo Milanovo gospodarjenje. A radikalna stranka je imela to nesrečo, da je bila toliko pametna, da se je vedla nasproti Rusiji pošteno, in da je hotela pridobiti zopet simpatije ruskega naroda.

Tega greha jej zapadna politika ni mogla odpustiti, in začeli so jo črniti po madjarskih in nemškožidovskih listih, sosebno Avstro-Ogerske. Kakor so te vrste novine hvalile protislovansko politiko Milanovih vlad, isto tako so obrekovale in izpodkopavale vlado radikalcev srbskih. Videlo se je tedaj, da tudi oficijozni listi zvanje avstro-ogerske politike niso našle nič dobrega na radikalni vladi, in tu in tam so grozili, takó da srbska radikalna vlada je imela silno težavno stanje.

Milan, ki pozna svoje prijatelje, je takoj zasledil, da ni še potekla doba zanj, in takó se je zopet priklatil v Srbijo, in takoj je začel pihati drug veter.

Radikalna vlada in stranka se je morala takoj umaknuti in dati mesto sedanji vladi, ki je obečala urediti gospodarstvo, a je delala vse kaj drugega. Lotila se je kot verna služabnica Milanova porušiti ustavo in njene svoboščine. Ustava se je zamenjala s staro ustavo; svoboda tiska se je skrčila, samouprava je takó rekoč prešla v popolno vladno oblast, to se pravi v tem slučaju, v oblast Milanovo. Državna imetja so se dala v zakup, in napravili so se novi dolgovi.

Vse to je Milanovo delo, a on se je pri tem dobro počutil. Prvič dobival je iz državne blagajne veliko plačo kot načelnik vojske, potem se je veselil svoje protisrbske in protislovanske politike, ker, kakor tvrdijo, mu je od zunaj donášala vsako leto milijone. Jeden Petrograjskih listov, ki je o tem dobro poučen, naznanja natanko, koliko dohodkov je imel Milan na leto ne le od znotraj, temveč tudi od zunaj.

Sreča za narod, da ima še sinov, ki niso ostali indiferentni nasproti takemu postopanju Milanovemu. Opazovali so vse sicer jako mirno, a dali so spoznati, da čutijo, kaj se počenja z narodom in državó. Ti verni narodovi sinovi so ravno v radikalni stranki zastopani. Milan je videl v njih živ opomin, kakó naj bi ne smel delati; jedino njih se je še bal, ker vse druge je bolj ali manj potlačil moralno. Radikalno stranko je bil sicer odstranil, ali njenega mišljenja ni bil zatrl in ga ne more zatreti; kajti to mišljenje je vkoreninjeno v množicah, v veliki večini narodovi. Milan je vedel, da uganja burke na škodo tej večini, in da bi mu mogla postati še opasna.

K temu se je pridružilo še mišljenje v Rusiji. Najviši krogi in vlada v Rusiji poznajo Milana kot ničemneža in rabotnika zapadne politike. Ruski zastopnik je v Belgradu nedavno dal to tudi, ako očitno razumeti, in vsa poznejša dejstva dokazujejo, da Milan jo je za vselej zaigral pri ruskem dvoru. Da Milan sovraži Rusijo, je pokazal tudi poslednje tedne v Belgradu, ko je izgovoril besede, katerih listi niso mogli zabeležiti.

Milanu je za njegove nove grehe in pregrehe proti narodu tlelo pod nogami; bil je torej prisiljen, ali pobrati kopita ali pa izmisliti novo sredstvo, s katerim bi si pomagal še nadalje Zapuščati takó mastne dohodke, — to bi bilo za lehkoživega, zapravljivega vojnega načelnika preveč; ostajalo je le še, kakó bi izlezel iz zagate in ostal v dvojno plačani mastni službi.

Iztuhtal je, kakor znano, okorno prirejani in izvršeni atentat, v kateri ne veruje živa duša več, niti tiste blage duše ne, ki so ga doslej s peresom podpirale za srbskimi mejami v najbliži soseski.

Imajo sedaj, rekli bi, uže sto tehtnih dokazov, da si je Milan sam napravil atentat; zato je tudi umevno, da je ostal nepoškodovan.

Milan se je v dan sv. Ivana Krstnika (st. st.) peljal proti navadi dve uri poprej in po ne navadni ulici s svojim adjutantom, po ulici, kjer je polno ljudij. Policijsko poročilo pravi, da je Milan videl sumljivega človeka

v jedni ulici, potem ga zapazil v drugi ulici. Ta »sumljivi« človek, z imenom Knežević, sumljivi iz drugih vzrokov, je ustrelil najprej na adjutanta, potem na Milana, in potem na sebe, a poškodoval ni nikogar, ker še pravega streliva ni imel v neznatnem revolverju. Milana uže radi tega ni mogel »zadeti«, ker je šel pod svoj voz, ne da bi se branil v sabljo, katero je imel pri sebi. Takoj po »atentatu« je Milan kakor kak komedijant nastopil na ulici ter takoj zažugal, da sedaj pokonča načelnike radikalne stranke, češ, ti so ga hoteli ubiti. In takoj isti večer so začeli zapirati prve vodje radikalne stranke, češ, da Knežević je izdal celo vsto teh dejateljev.

Poročila Belgrajske policije in vladnega tiska so pokazala brzo in vsak dan druga navskrižja med seboj. Vsled tega so celó prijateljske novine Milanove postale nekoliko bolj tihe, ker so burke, ki jih uganja Milan s tem atentatom, pač preočitne.

Sedaj je znano, da je bil Knežević malo poprej v Bukareštu in še v drugih krajih romunskih, kjer se je razgovarjal z dvema ogleduhoma Milanovima. Tam je trosil d-nar. Potem je jeden agent Milanov ovadil se proti jednemu zdravniku, da je bil atentat uže mnogo dnij poprej pripravljen, in je obžaloval, da se ni »posrečil«, kakor je želel Milan.

Prve dni so pisarili, kakor da bi bila policija zasegla kompromitujoča pisma pri radikalcih, a potem so potihnuli o tem svedoštvu. Zapirali pa so od dne do dne po vsej deželi radikalice ter jih gonili v Belgrad v temnico, kjer so ostali bivši ministri Pašić, Tavšanovič in drugi vodje 50 ur bez kruha in vode, ter so morali ležati na tleh, na opeki.

Tudi javljajo, da je več ljudij kar izginulo, in da so zapazili, kakó so se vozili ponoči čez Donavo, a jih niso več pripeljali nazaj. Nihče ni varen pred prosledovanjem, in mnogo Srbov je pobegnulo preko meje zlasti na avstrijska tla.

Milan je dal po svojem sinu takoj razglasiti obsedno stanje nad Belgradom in njegovim okrajem pa »preki sod«, nagli sod, in sicer ki naj bi veljal tudi za dejstva, izvršena pred razglasenjem tega sodišča.

Sodniki tega sodišča so znane kreature Milanove. Naglo sodišče je uže začelo soditi, a kakó? Nad tem se zopet Evropa posmehuje. Zastopniki diplomacije bodo prisotni, domačini in novinarji pa ne. Srbske novine pravijo, da le domači ljudje morejo nadzorovati tako vršenje justicije; drugi ne razumejo tega. Takó bi se utegnulo Milanu posrečiti, da bi spravil s tega sveta najboljše glave in moči narodove. Toda gladko ne pojde. Če drug ne, Rusija bode g'edala, kakó se postopa. Dokaz temu je car Nikolaj II. sam. Netaktnost Milanova je zakrivila, dá je bil takoj po atentatu v Belgrad pozvan Gruič, srbski poslanec na carskem dvoru. Tega je car odličil z velikim redom ter mu ob slovesu obečal, da njemu se ne sme zgoditi nič zlega. Takó se je Gruič v resnici vrnil, ne da bi se ga bili še doteknuli.

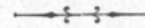
Postopanje carja Nikolaja in ruske vlade je preplašilo nekoliko Milanovo gospodarstvo, a bode moralno vplivalo tudi na druge države. Novine raznih držav soglasno obsojajo krutosti Milanove, in to kaže, da se mu je ponesrečila glavna namera. Želel je utrditi si tla, zato iztrebiti radikalno stranko in zato dobiti i nadalje njeno plačilo od zunaj. Slepka strast, okornost v »atentatu« in nemilost na Petrograjskem dvoru mu je zlobno nakano uničila, in takó mu grozi popolna propast.

Nobena država, nobena vlada, kateri je kaj do moralnega imena, ne more nadalje podpirati Mitana; ta je za diplomate in poštene politike izgubljen. Takó ali takó je Milan dokončal svojo igro in, če je količkaj pravilnosti v diplomaciji, mora Milan prej ko prej čez meje. Ali Milan ali pa v obče Obrenovičev dom! Milan mora zadovoljen biti, ako mu ostane sin na prestolu. Kara Gjorgjevič je rekel, da Obrenoviča delujeta zanj sama najbolj; on torej lahko čaka. Tudi radikalcu so imeli to taktiko, da so čakali, ker so vedeli, da Milan jo mora dogospodariti kmalu po takem potu. Zato je tudi od te strani verojetno, da radikalcu niso imeli roke vmes pri »atentatu« na Milana. Ta jih je hotel le zavesti in po svojih agentih spraviti v mreže. Oni so bili previdni od njega; da jih je pa pustolovec spravil pred »preki sud«, tega se niso mogli ubraniti, ker so ostali v deželi kot verni čuvarji narodnih in državnih interesov.

Milan je napravil zadnji poskus, da bi se obdržal; računil je na oporo od zunaj, kjer so ga podpirali v dobi cvetoče štambulovščine. Preračunal se je, naj je bil račun še toliko dober.

Avstro-Ogerska in Rusija ste se sporazumeli, da bi ohranili status quo na Balkanu. Ako hočeti to, ste dolžni tudi skrbeti, da ne bodo rušili tega status quo politiški klatovitezi, kakoršen je Milan. Ako ste obe velsili odkritosrčni druga proti drugi, ne more podpirati jedna to, proti čemur se obrača druga. Sporazumljenje velja za obe strani, kakor se je dejanski pokazalo še za prebivanja cesarja Frana Josipa I v Petrogradu. Čudno je le, kakó je to sporazumljenje moglo dopustiti, da se je Milan vrnil v Srbijo; saj je bilo treba vedeti, da on ni sposoben, da bi se ohranil mir na Balkanu. Taki vitezi, kakoršna sta zabeležena v kroniki bolgarskega pa srbskega naroda, umorjeni Stambulov pa še živi Milan, ne smejo nikdar več dobiti oblasti nad balkanskimi narodi. Preveč so trpeli v prošlosti, da bi ne zaslužili svobodnega razvijanja; sredstva njih so itak majhna in po zapadni politiki še oslabljena.

Ako se torej hoče skrbeti za status quo na Balkanu, treba je tudi gledati, da bodo vodile narode poštene spretnosti sile, a nikdar ne več ljudje, kakoršen je Milan.

Slabljenje Slovanov v cerkvi.

Nova dejstva širijo zaglavje o cerkveni politiki, obrnjeni proti Slovanom, danes posebe avstro-ogerskim Slovanom. Ni treba tu spominjati se prošlosti, v kateri je cerkvena politika, združena s posvetno, izpodmikala in dejstveno izpodkopala prostrana tla slovanskim plemenom. Ozrmo se le nekoliko na postopanje v sedanje dni, zlasti na poslednje mesece letošnjega leta, pa imamo čez obilo gradiva, ki dokazuje, kakó se deluje tudi v cerkvi, namreč v rimski cerkvi, na slabljenje in poniževanje slovanskih narodov.

Ko so hoteli letos praznovati slovanski katoliki od Leona XIII. postavljeni, na 5. julija določeni praznik sv. Cirila in Metoda, nastala je med njimi velika zmešnjava; kajti po tihotapski se jim je naznanilo, da ta dan ni več določen praznovanju velikih slovanskih blagovestnikov, temveč se je na to mesto postavil god italijanskega svetnika nekako nižega reda, o katerem Slovani ne vedó čisto nič. Vatikan je menda dal škofom svo-

bodo, da doljučujejo, vsak po svoje, dan praznovanja sv. Cirila in Metoda.

Ta vest je bila dolžna slovanske, zlasti zavestne vernike silno oplášiti, popariti in užaliti do dna srca. Kaj pa so Slovani zakrivali, da se jim je dala taka moralna zaušnica, da se z njih največima verskima učiteljema dela takó, kakor se tu pa tam potiskajo posvetni berači iz kota v kot? Kaj se je zgodilo, da dan, ki ga naznanja svetovno ali vsaj v slovanskem svetu znana in slavljena okrožnica „Grande munus“, je izgubil nakrat za Slovane svojstveni pomen? Ali ni tudi vstočna cerkev, zlasti ruska pravoslavna cerkev, radovala se nad dogodkom, da je Leon XIII. določil 5. julija v praznik katoliškega Slovanstva? Ali ni sam prosvetljeni papež radoval se, da je napravil s svojim činom tako uslugo in radost Slovanom? Ali ni izrazil sam velikih nadej, da ta čin pripomore k zbliznanju pravoslavnih Slovanov s katoliško cerkvijo?

Kaj se je torej pripetilo in dalo povod premembi, ki žali katoliške Slovane in vse Slovanstvo? Nekaj se je moralo vsekakor vršiti v tajnosti, in da niso delali prav in pravilno, čutili se tudi tisti, ki so ukrenuli tako premembo; kajti niso si upali očitno na dan.

Ako bi bili Slovanom ugodili prav, ne zamudili bi bili tega naznaniti slovesno ali celó bombastično. Tega niso stvorili, in v tem je dokaza, da jih peče vest.

Vprašanje je, ali je taka izprememba cerkvi na korist? Mnogo slovanskih plemen je uže iz zgodovine poučenih, da Rimska kurija je prizadela njim, ravno njih, tekom stoletij mnogo krivic, in ta plemena tudi vedó, da je cerkev posvetni oblasti pomagala tujčiti in iztrebljati po cela slovanska plemena, katerih kri se pretaka dandanes v njih najhujših protivnikih.

Čehoslovanom se ni treba čuditi, ako v velikem delu tega naroda ni pravega zaupanja v katoliško cerkev.

Z izpremembo dne praznovanja sv. Cirila in Metoda so provzročitelji tej cerkvi le škodovali, in te škode ne popravijo z lehka. Čustvo se vzbuja v razsvetljenih Slovanih, kakor da bi hoteli tudi v cerkvi pometati ž njimi, kakor da bili kaka metla. Bili so metla, in množice so še v nezavesti; ali pomisliti je treba, da zavest dandanes raste tudi med pritiskanimi Slovani, in da tudi preprosto svečeništvo se zaveda svojih narodnih dolžnostij ter čuti, da tako poniževanje slovanskih plemen ne more pospeševati verskega čustva in pa ljubezni do cerkvene uprave.

Slišijo se glasovi, da Vatikan bi popravil zagrešeno napako, ako bi se škofje in v obče svečeništvo oglasilo zato. Morebiti bi tak korak dovedel do cilja; sicer pa bi Vatikanska modrost sama od sebe morala popraviti, kar je zagrešila. Saj so morali v Vatikanu vedeti, da je način izpremembe praznika sv. Cirila in Metoda skrajno poniževalen za slovanske katolike, in da se taka rana ne zaceli tako brzo.

Slovanske množice so se bile v malo letih privadile, praznovati gcd ss. Cirila in Metoda v 5. dan julija, in v predvečer so prižigali kaj radostno kresove zlasti na Slovenskem. Tudi se izražajo, da ne odstopijo od praznovanja tega dne, in da si ne dajo vzeti, kar se jim je podelilo toliko slovesno s stolice sv. Petra. Tudi imajo popolnoma prav; saj, če se jim ne povrne to, kar se jim je dalo, ne morejo zatupanja imeti, da bi se jim ne pokvarilo še kaj drugega.

Ni pa možno, kakor rečeno misliti, da bi ne bila posebna zahrbtna politika privedla Vatikan do takó

v hudem pomenu pomenljivega sklepa. Protislovanska politika ne more trpeti, da bi imeli Slovani kaj skupnega, ker bi se s tako skupnostjo utvrjevali. Ta, Slovane uže na cele veke žročča in mnogo njih plemen uže požrša politika se je najbrže bala, da bi skupni praznik ss. slovanskih blagovestnikov polagoma dovajal do skupnih verskih pojavljenj in ž njimi porajajočih se cerkvenih običajev. Morebiti je imela ta politika uže pred tem strah, da je videla v bližnji bodočnosti skupno prižiganje kresov med slovanskimi narodi na čast sv. Cirila in Metoda, in še bolj jedno- in istodnevno jednako bogoslužje na čast istih blagovestnikov. Taka skupnost v praznovanju bila bi prelepa, rodila in obujala bi spoznanje, da je pač lepo in veličastno, bogoslužje poslušati in izvrševati v staroslovenskem, torej Slovanom lahko umevnem obrednem jeziku. Joj, take želje bite bi prelepe in za zapadništvo, ki hoče pogoltnuti tudi še ostala slovanska, najprej manjša plemena bilo bi to proti uže davno napravljenemu računu.

Opasnost torej, da bi se budila in krepila tudi v verskih opravljenih skupna zavest med Slovani, je najbrže kriva, da so dobri prijatelji slovanski po starem običaju vplivali v Vatikanu in dosegli jim zaželeno izpremembo dne praznika sv. Cirila in Metoda. Odtod si moremo tudi tolmačiti govorico ali pa uže dognano vest o naročilu, da naj škofje med Slovani po svoje določujejo dan tega praznovanja. Po takem naročilu bi nekateri Slovani praznovali slovanski praznik jeseni, drugi spomladi, tretji poleti in četvrti po zimi ali pa še v konkretnih obrokih, samo takó ne, da bi ga praznovali skupno, v jeden in isti dan. Ali ni to tolmačenje pravilno in verjetno? Ali se ne zлага s starim geslom: cepi pa ukazaj! Kdor vé za boljše ali celó dejstvom bolj odgovarjajoče razlaganje, ta naj se oglasi, da pomiri slovanske katolike, če so dejstva ugodna za pomirjenje.

Slovani bi malo umeli cerkveno zgodovino, ko bi ne poštevali posvetne politike, ki je vplivala na to zgodovino in sicer na škodo Slovanom. Takó je treba tudi dandanes poštovati politiko vselej, kedar se zgodi od cerkvene strani kaka krivica slovanskim katolikom.

Takó je treba misliti tudi o prosledovanju glagolice v cerkvenem bogoslužju po Dalmaciji in Istri. Škofje, ki prosledujejo in prepovedujejo glagolsko bogoslužje, utegnejo sami nasprotniki biti te glagolice, zlasti ker so vzgojeni bolj romanski nego slovanski; a glavno je vendar politika, ki jih vodi do takih sklepov. Ta politika ne prihaja iz njih samih, temveč od zunaj. Saj je znano, kako se nameščajo viši pastirji; ponajveč odločuje poleg relativne sposobnosti politiško mišljenje. In to mišljenje, rekli bi, le v redkem slučaju ugaja slovanskemu politiškem, prek in prek lojalnemu mišljenju. Le pogledjmo, kakó se postopa med Slovenci. Tisti se povzdigujejo na škofovske stolice, ki so uže naprej znani kot nacijonalni indiferentisti ali pa protivniki slovanskih narodnostij. Imenovati takih hierarhov Slovincem ni treba, ker jih poznajo in čutijo njih višepastirsko upravljanje.

Rimska cerkev dandanes slovanskih plemen ne krepí, pač pa jo njeni organi slabé kot poslušniki protislovanske politike, katera je trajna v obeh polovinah Avstro-Ogerske. Na Ogerskem delujejo nato, da bi oslabili cerkveno avtonomijo srbskega naroda, dasi Srbi imajo zagotovljene in v svoj čas dobro zaslužene privilegije.

Ogerskim Malorusom hočejo Madjari staroslovensko bogoslužje vzeti ter obredno staroslovensko na-

domestiti z madjarščino. Papež Leon XIII. se je sicer odločno uprl tej nakani; ali Madjari so danes taki šovinisti, da se nadejajo, da se jim posreči tudi s pomočjo cerkvene oplembe pomadjariti ogerske Ruse.

Jednake namere izvršuje poljski politični sistem gledé unije galiških Rusov. Od leta do leta naskakajo cirilometodijsko cerkev ter jej hočejo poslabšati obred in naposled vzeti tudi obredno staroslovenščino.

Tam pa, kjer je goli rimski obred med slovanskimi narodi, skušajo jim vsiljevati narodno mlačne više pastirje, ki pa se vendar udajajo šovinističkim zahtevam neslovanskih sosedov v jednih in istih škofijah. Ti viši pastirji snujejo že nacionalna semenišča in konvikte za Neslovane v slovanskih soseskah. Oni dopuščajo iztrebljenje celó čitanja evangelja ali propovedi ali molitev v domačem slovanskem jeziku. To čutijo Čehi, kjer so med Nemci v manjšinah, in hudó čutijo tudi Slovenci v Istri, na Tržaškem in Goriškem, zlasti v mestih.

Razne so po takem oblike poniževanja in slabljenja slovanskih narodov, a vsa ta početja imajo jeden in isti cilj tudi v cerkveni politiki. Slovane hočejo narodno potujčiti tudi s pomočjo cerkvene politike. Ker se to godi tudi sedaj, je znamenje; da protislovanski sistem se ni še dal poučiti od dejstev, ki so sad irredentovskega rogoviljenja na severu in jugu.

Ako bi se bil količkom izpremenil sistem v jedru, postopal bi vse drugače; ščitil bi cirilometodijsko cerkev v Galiciji in na Ogerskem in njene ostanke v glagolski obliki v Dalmaciji pa Istri; ne dopuščal bi, da tisuči in tisuči slovanskih katolikov ostaje po mestih bez slišanja božje besede in cerkvenega opravila v razumljivem domačem ali staroslovenskem jeziku; ne nastavljal bi med Slovani viših pastirjev, kateri ne poznajo njih običajev in nimajo simpatij do njih.

Cerkve in cerkveno vprašanje ima ravno med avstro-ogerskimi Slovani velik pomen; ta pomen se obrača proti Slovanom in je danes v posledicah usodniši, nego pa v prošlosti.

V tem ko se prusofilski Nemci otresajo tiste katoliške cerkve, katera je za nje največ stvorila v vseh stoletjih in na škodo Slovanom, ostajajo ti zvesti v njenem zavetju in so potrpežljivi, da jih pase v smislu protislovanske politike.

Cerkveni politiki pa greše proti Slovanom radi njih nezadostne zavesti in nasledovane trajne potrpežljivosti. Slovanski voditelji so malomarni in gledé na cerkveno politiko naravnost topi, bezumni, in tudi radi tega ostajajo pogumni tisti hierarhi, katerim dajejo Nemci ime „Römlinge“, ki pa so gledé Slovanov tudi še kaj drugega, kar ugaja ravno gospodovalnim narodnostim, v Avstro-Ogerski Nemcem, Madjarom, Poljakom in Italijanom.

Ali se spametijo slovanski politiki ter spoznajo, da sovražnik koplje jamo Slovanstvu na jednom najvažnejših poprišč nacionalne in obče politike? Dejstva bi jih morala pretresti, in izprememba dne praznika sv. Cirila in Metoda je le jeden, a važen moment; da bi slovanski politiki odslej počevali ter v svoj program jemali tudi cerkveno politiko, ki se doslej vrši bez Slovanov in proti njim!

Poročila.

Pri pobratimstvu med nemškimi in avstr. pevci (Dunajskega pevskega moškega društva) v Heidelbergu povdarjalo se je avstr. nemštvo. V vseučiliški avli je sprejel Dunajčane prorektor Osthof ter jih pozdravil kot „Vi ste verni stražniki nemštva v vstočni marki in morate vstrajati, naj pride kar hoče.“ Drugi govornik je hvalil društvo, ker je zavrnilo povabilo na Pariško razstavo; češ, da je to bil pogumen nemški čin. Pri koncertu je dr. Wilkens napil prirojeni in neločljivi zvezi Nemške in Avstrije. Vseuč. prof. Rohrhurst je slavil skupno mater Germanijo. V Mogunču so romali pevci k velikemu spomeniku Germanije. Predsed. domačega pevskega društva je omenjal, da mora tu prenehati vsako strankarstvo. 1870 se je vzbudila nemška narodna zavest, vsakdor je čutil, da mora darovati kri in življenje za jedinstvo Nemčije. Podpreds. Dunajskega pevskega društva je govoril o razmerju nemško mislečih Avstrijev do nemškega naroda. Oni se čutijo s ponosom sinove jedne matere. Oni hočejo delati na to, da se nemško jedinstvo več ne ruši. Avstr. Nemci se čutijo še vedno sinove onih, ki so rešili Dunaj Turkom in s tem nemško kulturo. (No, Dunaj je rešil slovanski kralj Sobieski, in čuvaji nemške kulture proti Turkom so bili v prvi vrsti Slovenci in Hrvati, ki so skvozi stoletja odbijali turške naskoke. Op. ur.) Zvesti so domovini, cesarju, a tudi svojemu narodu. Na to je položil hrastov venec na podnožje spomenika. Dež. posl. Richter iz Prage je govoril o položaju Nemcev na Češkem. „Borimo se za vzdržanje nemške narodnostne ideje, a tudi za ohranitev Avstrije na nemški podstavi. Pevci imajo v polit. boju veliko zadačo, ker z nemško pesnijo budé in krepé nemško zavest.“

V Lipto St. Miklošu je bil 23. jul. velik slovaški shod. Prvi je govoril P. Čobrda, a bil pogostoma opominjan od vlad. zastopnika; saj pa je govoril proti ogerskim Židom, proti civilnemu zakonu, proti nasprotnikom krščanske nauka itd. Tudi odvetnik Sztodola je moral prenehati, ker je govoril o zakonih, po katerih imajo Slovaki pravo, da zahtevajo vvedenje svojega jezika v uradih. Bezobzirnost predstojnikova je provzročila demonstracije proti njemu. Ta je hotel razpustiti shod, a predsednik shoda je pomiril občinstvo, in tako je mogel govoriti še Kutlik. Po shodu je bil sijajen banket.

Permanentni odsek moravskega dežel. odbora pod predsedstvom grofa Zierotina je imel 25. jul. svojo sejo. Predsed. češkega kluba, dr. Tuček, je omenil, da so Čehi vstopili v odsek, ker so se načejali, da je pri vseh članih resna volja da se doseže jedinstvo v stvareh, o katerih ima odsek razpravljati. Binkoštni program nemške opozicije pa je v nasprotju z izjavami nemških poslancev v dež. zboru moravskem, da hočejo s Čehi kot jednaki z enakimi delati za poravnavo polit. in narodnostnih prepričanj, in ker niso niti v dež. zboru niti v odseku stavili zahtev, ki so v tem programu, je važno za Čehé, da znajo, ali hočejo nemški člani odsekovi od uresničenja tega programa stvoriti zavisen uspeh moravskih mirovniških akcij? — Dr. Fux je nato podal izjavo nemških poslancev. Nemški poslanci so ustanovi permanentnega odseka pritrditi le pod izrecnim uslovjem, da se ta odsek pečá izključno le z materijami, ki so mu po zakonu posebe odkazane. Zato ima vsaka stranka o vseh drugih vprašanih politiko proste roke. Kakor so poslanci češkega deželnozbornskega

kluba tudi po oživotvorjenju odseka večkrat programatično izjavili svoje narodnostne in politične zahteve, tako imajo tudi poslanci nemškega deželnozbornskega kluba nedotakljivo pravo, da narodnostno-politične zahteve objavijo v strogo odločenem programu. Oni izjavljajo, da smatrajo ta program v vseh točkah kot povsem pravi in da vstrajajo neovrgljivo pri njem. Zavračajo pa z vso odločnostjo kritiko njegovo v resoluciji čeških dež. posl. 17. jun., ker je povsem neopravičena. Od svojega odstopa v odsek so bili vedno v programu povdarjanega mnenja, da se ima po zakonu osigurati kolikor možna ločitev v obravnavi narodnostnih stvari v vseh strokah javnega življenja. Program ne obsega o stvarih, ki spadajo v odsekovo kompetencijo, nobene točke, katere ne bi javili oni v nji. V izjavi 11. jun. 1898 so si pridržali za vsa vprašanja državne politike in zlasti za jezikovne naredbe prosto roko. Preklic teh naredeb je ne le samo po sebi umevna, ampak tudi uspešna predstava za sporazumljenje po medsebojnem dogovoru. Po tej izjavi so prosili Čehi, da se seja prekine, da se posvetojujejo o stališču napram izjavi. — Dr. Žaček se je potem izjavil, da morajo, predno se udeležujejo nadaljnjih razprav, počakati odločitve deželnozbornskega kluba. Kaže se, da med Nemci moravskimi ni bilo in ni volje za pravično sporazumljenje.

V pododseku za šolstvo je referent dr. Fux predlagal delitev dež. šolskega sveta v nemško in češko sekcijo. Bar. Pražák in dr. Perek sta se udeležila razprave le pod uslovjem, da le lex Kvičala sprejme za podstavo novi šolski organizaciji, ker Čehi na Moravskem nočejo več trpeti tega, da se nemške šole polnijo s češkimi otroci.

Mestni svet Tržaški je vložil spomenico na vlado proti povišanju davka na sladkor.

Srbska radikalna stranka je v Genevi izdala protest proti Milanu. Stranka nima vzroka, pomagati Milanu do navideznega mučeništva in mu omogočiti, da prikrije svoja izdajska dejanja. Ker se je treba bati, da zapadejo najboljši srbski sinovi rablju, obrača se radikalna stranka do vsega evropskega časopisja, naj se upre Milanovemu početju.

Državni in dež. poslanci nemške ljudske stranke v Gornji Avstriji so objavili izjavo proti zadnjim naredbam po § 14., in kličejo nemškemu narodu v spomin, da je skupno postopanje klerikalcev, Poljakov in Čehov in njih skupna podpora vlade omogočila, da je vlada prebivalstvu vsilila take naredbe.

„Napadovalec“ Milanov, Knežević, je preklical, da bi bil najet od radikalcev. — Milan je poslal v ječo k Pasiču in Taušanoviću finan. ministra Vukašina Petrovića, da njima ponudi svobodo proti pismeni obvezi, da zapustita radikalno stranko ter se za vedno izselita iz Srbije. Oba sta odbila ta predlog.

Nemški cesar je saksonskemu kralju k proslavi 50 letnice, da je dobil red „pour le mérite“, pisal, da se hvaležno spominja njegove hrabrosti v vojni proti Dancem in Francozom, ter da cesar in armada nikdar ne pozabita zaslug, katere si je stekel za nemško stvar.

Odsek za volilno preosnovo v moravski deželni zbor je imel 25. jul. sejo. Dr. Götz je poročal o predlogih dr. Žačka ter nasvetoval te premembe: 1. virilni glas za rektorja češke tehnike in župana v Brnu. 2. splošni volilni razred poleg uže obstajajočih, 3. v „ključ“ za mandate po narodnostih za mestne in kmečke občine naj se ne pošteva samo število prebivalstva, ampak tudi

višina davka. 4. Volitve se imajo vršiti ločeno za obe narodnosti.

Tolminski volilci in občinski svet je poslal dr. Gregorčiču protest zoper napade na dež. odbornika dr. Tumo; isto tako so volilci v Bovcu odposlali na „Slogo“ protest zoper napade na posl. dr. Tumo, temu pa zaupnico.

Trgovska zbornica Tržaška se je obrnula na vlado s spomenico za zgradbo kanala med Dunajem in Trstom. „Pester Lloyd“ je proti temu ter pravi da Madjari ne pripusté te zgradbe drugače, nego ako veže Dunaj z Reko.

Po volilni reformi bi bilo v moravskem deželnem zboru čeških poslancev (z virilisti in veleposestniki) 69, nemških 71. Od 14 poslancev občé kurije bi bilo 8 čeških in 6 nemških.

Službeni Sarajevski list je objavil, da se v novem šolskem letu hoče poleg obstoječih 84 še 12 novih stipendij po 200 gld. podeliti onim dijakom Sarajevske ali Mjstarske gimnazije, ki se hočejo posvetiti duhovništvu in vstopiti v vstočno-pravoslavno bogoslovnico v Revelju. — Isto tako prinaša razpis izpraznjenih gojenskih mest v tem semenišču, kjer dobivajo dijaki vso oskrb brezplačno in poleg tega o počitnicah še plačano vožnjo v svoj rojstni dom.

Mirovna konferencija v Haagu se je 24. jul. zaključila. Pooblaščenci dobé v podpis, oz. vlade v odobrenje 1. dogovor za mirno rešenje mednarodnih preprirov, 2. dogovor o predpisih za vojno na suhem in na morju, 3. dogovor o veljavi genevske konvencije 1864 tudi za vojno na morju. — 4. tri izjave, ki prepovedujejo, da se mečejo streliva iz balonov, da se rabijo streliva, ki širijo odušljiv plin in krogle, ki eksplodujejo v človeku. — Nadalje obsega protokol 5 želj. da se omeje vojaška bremena — da se v prih. konfer. dogovori o pravih in dolžnostih nevtralnih držav, — da se rešijo vprašanja o kalibru krogelj, da se prenovi Genevska konvencija, da se varuje zasebno imetje pri bombardovanju pristanišč in sploh v vojni na morju. Pri podpisu si je Angleška za več točk izgovorila pridržke.

Kot „sokrivci“ ali „sumljivi“ pri „atentatu“ na Milana je v Belgrajških ječah vklenjenih 123 „zločincev“.

V Železni Kaplji na Koroškem so ustanovili podružnico »Südmarke«. Tržanov ni bilo niti 10, pač pa gostov iz vseh nemških in ponemčenih krajev koroških; od domačih vsi 3 učitelji, grof Thunovi služabniki, in c. k. uradniki. Predsedoval je notar Schwarzl. Govorniki so oznanjevali vojsko Slovanom in klerikalcem, in pevala se je „Wacht am Rhein“ ter „Bismarcklied“.

Na shodu v Brežah na Koroškem sta poročala posl. Lemisch in Eisele. Sklenula se je resolucija, da je dolžnost vsakega nemškega poslanca, nastopiti proti § 14. in preprečiti volitve v delegacije, zahtevati bezuslovni preklic jezikovnih naredeb in popolno uveljavljenje vseh v binškoštnem programu navedenih zahtev.

V Budimpešti je zavrnila mestna stavbena komisija dopis vojaškega zapovedništva, ker je bil nemški. — Armadni jezik nemški znajo z vso silo braniti proti Slovanom, a proti Madjarom doslej niso imeli tega poguma ter ga najbrž ne bodo tudi v tem slučaju.

Predlog za Celovski „Bismarckring“ je v mestnem zboru utemeljeval odvetnik dr. Krainz, mož slovenskega pokoljenja, katerega oče je preložil drž. zakonik na slovenski jezik. Zoper predlog so glasovali samo 4 odborniki.

V ogerski zbornici je 5. jul. bila volitev članov regnikolarne deputacije za obnovo financ. nagodbe s Hrvatsko. Izbrani so: grof Appony, grof Czaky, Horansky, Lukacz, kol. Tisza in Falk od vladne stranke; Kossuth od nezavisne, grof Zichy od ljudske. — Szell je nato odgovoril na interpelacijo, stavljeno svoj čas na Banffyja, zaradi zapora trojice ogerskih državljanov v Slatini, ker so nabirali podpise za samostalno področje. Szell je rekel, da so agitovali za odcepljenje Slavonije od Hrvatske. Sicer pa so bili privedeni na ogerska tla in tam izpušeni.

Državno sodišče je razsodilo v pritožbi Tržaškega mesta radi kršenja njegovega polit. prava, ker ni potrdilo izbora Nabergejevega, in je namestništvo ta sklep razveljavilo. Razsodba pravi, da mestni zbor nikakor nima absolutnega prava za potrjenje ali ovrženje volitev, da se to torej ne sme izvajati poljubno, temveč le iz zakonitih vzrokov, ako bi dotičnik ne imel pasivne volilne pravice. To pa ne velja v slučaju Nabergejevem, zato je bilo razveljavljenje sklepa potrebno in zakonito.

Veliko romanje v sveto deželo priredé Slovenci, ako se oglasi 500 udeležnikov do 31. jul. (Sprejemajo se samo moški). Cena v I. razr. 170 gld., v II. 130 gld. (na železnici jeden razred nižji); v tej ceni je vse potovanje od Ljubljane do Jeruzalema in nazaj, hrana, pijača in prenočišče. Potovanje se zvrši v oktobru.

Ljudski shod sloven. socialistov v Rojanu 9. jul. je zahteval v Trstu slovanskih šol, kolikor jih opravičuje potreba, ne kakor milost, temveč kot pravico, ter izjavil, da proletarijat ne bo preje miroval, dokler ne doseže tega.

Vseučiliški kurzi za novinarje. V Parizu se odpre v novembrom v zvezi s »college libre de sciences sociales« posebna šola za novinarje. Urednik »Frankf. Ztg.« je že 1893 sprožil tako idejo. Leto pozneje je bila ta ponovljena v »Elsässer Journal« in na mednarodnem kongresu novinarjev v Antwerpenu je nasvetoval Portugiz osnovo šole po zgledu Londonskega »institute of journalits«. V istini so se potem osnovali kurzi za novinarje na katol. univerzi v Lille, in v Heidelbergu je predaval prof. Koch o zgodovini časnikarstva. Na novinarskem kongresu na Dunaju je predlagal dr. Salvisberg resolucijo, da se po nemških univerzah osnujejo predavanja in vaje za novinarje, a ta resolucija se je bila — odklonila. — Novinarji morajo biti danes tako vsestransko in temeljito izobraženi, da je umevno njih prizadevanje po kurzih, kjer se v svoji stroki izpopolnjujejo in vežbajo. Oni časi, ko so jih smatrali samo ponesrečenimi eksistencijami so, — vsaj pri prevelikih narodih — minuli, in želiti je le treba, da minejo tudi pri malih slovanskih narodih.

Slovesen vhod kard. Missije v Goriško stolico je bil 9. jul. Udeležila sta se ga škofa Poreški, Tržaški in prošt Ljubljanski. Pred cerkvijo je pričakoval kardinala namestnik z dostojanstveniki.

Nemški nacionalni drž. posl. Girstmayr in dež. posl. Reiffer sta poročala v Radgoni svojim volilcem. Obžalovala sta, da nemška narod. stranka med počitnicami drž. zbora ne stvari svoje dolžnosti, in da poslanci ne prihajajo med svoje volilce. Girstmayer je protestoval proti § 14. in naznanil, da opozicija ne dovoli izvolitve delegacij in da zopet nastopi pot obstrukcije. Nemška narodna stranka sprejema binkoštni program in neomahljivo vstraja pri njem.

Dr. Bareuther priobčuje pismo na protest. pastorja. Ko se je v Berlinu pred leti sošel z rojakom, vseuč. profesorjem, mu je ta rekel: »Vi Nemci v Avstriji morate postati protestanti, to je vaša jedina rešitev.« Veliko veselje se ga je polastilo, ko je pričel Schönerer protestantsko agitacijo, kalilo mu je to veselje le »progeranjanje« od strani duhovništva in vlade. Gibanje je sicer narodnostno, ni pa političsko. Izvira iz ljubezni do rodu; ono hoče zopet pridobiti, kar je protireformacija s silo zatrla; ono hoče duševno in versko jedinstvo vseh Nemcev, ki jim bodi trdna opora proti Slovanstvu in s tem združenemu plemstvu in duhovništvu.

Dopolnilne volitve v drž. zbor. V Přemislskem okraju je bil voljen dr. St. Dabski, v Sanoškem grof Potocki. Tu je bila potrebna oža volitev med njim in grško-katol. duhovnikom Kalužniackim, ker je v prvi volitvi bil poleg teh dveh tudi še kandidat ljudske stranke.

Opavski tednik piše o nevarnosti za Katerinke, ki so največja češka občina v Sileziji, imajo 6½ tisoč preb.; med njimi 1000 Nemcev, a sosednji Opavski Nemci pritiskajo nanje. Zadnjič se je z 10 proti 7 glasom sklenulo, da ima biti pouk v 3 nižih razredih ljudske šole večinoma, v 3 viših povsem nemški. Pripravlja se tako na združitev Katerink z mestom Opavo.

V Trutnovu je zborovala »zveza Nemcev«. Glavna govornika sta bila Wolf in pastor Gampert iz Draždan. Mesto je odklonilo dekoracijo hiš. Društvo ima 535 podružnic in 50.000 članov; samo lani je prirastlo 20.000.

Nedeljski izlet (2. jul.) »Komenskega« z Dunaja v Kagran je bila manifestacija proti razglašenju Dunajskega Nemštva. Na tisoče udeležnikov je pevalo slovanske pesni. Izleti Slovanov zelo v oči bodejo »Ostd. R.«, ki ne more prenesti »indijanskega rjovenja slovanskih ščuvajočih pesnij.«

Pri obravnavah o nagodbi v ogerski zbornici je 11. jul. bar. Pronay omenil, da je za samostojno carinsko državo, ker zveza z Avstrijo pri razmerah, sedaj v nji vladajočih, za Ogersko ni primerna; ona ni vir moči, temveč vir slabosti.

Kraljeva kurija v Budimpešti je izdala zanimivo rešitev. Kralj. tabula je zavrnila utok nekega Žida, ker ni bil podan v madjarskem, temveč v nemškem jeziku. Kraljeva kurija je ugodila pritožbi proti temu; kajti vsakdor se more proti sodniški odločitvi ustmeno pritožiti v svoji materinščini. Ako je ta pritožba pismena, in sicer od stranke same bez intervencije kakega odvetnika, se tudi ne more zabraniti uporaba materinščine. Zato se mora omenjena nemška pritožba sprejeti.

V Inomostu so slavili 80 letnico pesnika Adolfa Pichlerja. Priredili so mu bakljado in serenado ter nesli v sobo ono črno-rudeče-zlato zastavo, katero je 1848 imela tirolska dijaška kompanija. »Mi smo graničarji Nemčije, zato vihra ta zastava pred nami,« je 1848 rekel Pichler. In tudi sedaj je pripovedoval o nji jednako. Izgubila je sicer mnogo na veljavi pri mnogokomu, ki si je s črno-rudeče-zoltim trakom dičil prsa; a Avstrijo je ustanovila nemška kri, Nemci so jo privedli do velikosti in slave, nemško orožje se je povsod borilo zanjo.

V mestnem zboru Dunajskem je srboritež dr. Foerster vprašal župana, ali mu je znano, da se je pri razpisu službe namestnika vodja urada na neki Dunajski pošti zahtevalo znanje češkega jezika? Ali hoče župan pri poštnem ravnateljstvu posredovati, da se taki napadi na nemški značaj Dunajskega mesta več ne pripeté? Dr. Lueger mu je odgovoril, da dr. Förster sam lahko gre k poštnemu ravnatelju in mu reče: »Tega ne smeš več stvoriti, sicer jo imaš opraviti z menoj.«

Dr. Förster je v Dunajskem mestnem zboru interpeleoval zaradi napovedane slavnosti češkega Sokola »Fügnera« kot atentata na Nemštvo.

Umrlí ruski prestolonaslednik je umrl vsled jetike, katera se ga je polastila 1892 in je odtlej iskal zdravja od milega podnebja na jugu. Po koronanju carjevem je prebival v Algiru in na Madeiri, 1895 se je vrnil v domovino v zdravišče Abas Tuman v Gruziji.

V Dolnji Lendvi se je ustanovilo društvo pod pokroviteljstvom kneza Nikolaja Esterhazyja, kateremu je cilj pomadjarjenje medmurskih Hrvatov in Slovencev. Zato hoče v Hrvat. vaseh ustanoviti madj. otroške vrte.

Mestni zbor v Poljski Ostravi je sklenul ustanoviti češko meščansko šolo. Da se zlomi odpor Nemcev, dovolila se je tudi ustanova nemške ljudske šole. A dež. šolski svet je pač dovolil nemško šolo, ne pa češke. Na prizadevanje čeških poslancev je ministerstvo ovrglo to naredbo in zaukazalo novo obravnavo.

Mestna hranilnica v Pragi je tožila erar na oškodnino, katero je utrpela, ker je okr. sodišče v Beli vodi pozabilo uknjžiti dolg. Pred Praškim višim sodiščem je bila razprava v češčini in erar obsojen. Finančni prokurator se je pritožil na najvišje sodišče, tu je zastopnik hranilnice dr. Srb, protestoval proti prečitjanju nemškega prevoda obsodbe; a sodišče mu ni ugodilo. Ko je pričel svoj govor v češčini, ga je zavrnil predsednik, da je razpravni jezik pri najvišem sodišču nemški. Ko je dr. Srb hotel utemeljiti pravo češčine pred najvišjem sodiščem, mu je predsednik odvrnil, da je bila prva ustmena razprava po novem pravilniku nemška, dasi se je dotična stvar pred višim sodiščem razpravljala v češčini.

Nemški polkovnik pl. Schwarzhoff je razdelil med člane mirovne konferencije tekst svojega govora, ki je bil odgovor ruskemu polkovniku Ilinskemu. — Nemški narod ni preobremenjen, temveč njegovo javno in zasebno blagostanje narašča. Vojaške službene dolžnosti Nemeč ne smatra težkim bremenom, temveč svetoj patrijotičnoj dolžnostjo.

Okr. glavarstvo v Novem Jičinu je zaustavilo izjavo zaupanja tamošnjega občinskega zastopa posl. dr. Mengerju o priliki, ko je odklonil odlikovanje, podeljeno mu od cesarja povodom jubileja. Namestništvo in min. za notranje posle je ta ukrep potrdilo. Obč. zastop pa se je pritožil na najvišje sodišče zaradi kršenja svobode v izražanju svojega mnenja. To sodišče je 6. jul. izreklo, da se ni kršilo pravo, ker je obč. zbor prekoračil svoj delokrog z izjavo, ki je bila demonstrativen pojav, ki je bila odobrovanje čina proti najvišji milosti.

V Londonu je bil velik ženski kongres. Zanimiva je bila izjava Švedke Adelbory, da so ženske na Švedskem povsem enakopravne uže od l. 1829. — Dr. Kazakiewicz je javila, da je zadnji čas ruska žena po dobroti mladega carja pridobila veliko svobodo ter pristop v vse državne službe. Po njeni smrti dobivajo otroci pokojnino, tudi ako se živi oče. Vseučilišča imajo sedaj trajno število slušalk.

Madjari slavé jubilej svojega prvega pesnika in največega upornika Petöfija, potomca slovanskih Petrovičev. Posl. Rátkai je v trž. zboru vprašal vlado, ali hoče v imenu zakonodavstva in vsega naroda sodelovati pri slavnosti, ki ne velja le pesniku, temveč tudi rodoljubu, ki je padel v boju za svobodo Madjarske. Min. Vlasics je odgovoril, da tisti, ki se klanja duhu velikega pesnika, povzdiguje samega sebe. Pri slavnosti bodo sodelovali vsi sloji, ker je pesnik, ki je last vseh. Vlada bo torej sodelovala. Razun tega predloži zbornični predsed., da se voli odbor, ki ima na slavnosti zastopati parlament.

Nekateri profesorji Dunajskega vseučilišča so poslali carju adresu gléde Finske. Carjev manifest 15. feb. smatra ves finski narod za svojo veliko nesrečo. Vsa Evropa je postala pozorna in sočutna za usodo Finske. Od carja Aleksandra I. priznana prava Finlandije se omejujejo in odpravljajo od carja Nikolaja II., v katerem je Evropa doslej videla zaščitnika miru in pravice. Dasi ne morejo profesorji preiskovati, v koliko so opravičene bojzni Finske, in v koliko so nove odredbe njeni kulturi nevarne, vendar prosijo v največem spoštovanju do vladarja, ki je na novo oživil skupne interese vse civilizacije, kateri naj v konferenciji v Haagu dobé nove državnopravne oblike, da usliši želje finskega prebivalstva, katerega civilizacija in narodni značaj nikdar nista ovirala ali zaježala misije Rusije, ter da vnovič prišče finske pritožbe in prizadevanja. — Gospoda vseučiliška naj bi poprej pometla pred svojim pragom. Pred seboj imajo narode I. in niže do V. vrste; tu naj se potegnejo za prava tlačenih.

Shod pruskih Poljakov je bil 29. jun. v Poznaju. Došlo je nad 4000 Poljakov vseh stanov. Predsedoval je knez Czartorysky. Govorilo je 6 plemičev, 8 kmetov, in 1 delavec; in sicer o važnosti shoda, o šolskem vprašanju, o nazadovanju ljudske izobrazbe zaradi preganjanja poljskega jezika iz šol, o ljubezni do domovine, o »hakatismu« (ime za proganjanje Poljakov s Poznanjskega)

itd. — Sklenulo se je 7 resolucij. Prva o potrebi pogostih shodov. Druga o šolstvu. Tu se zahteva poučevanje v veronauku v materinem jeziku, spoštovanje poljskega jezika; poljski učitelji za poljske ljudske šole in katol. šolski nadzorniki; ki razumejo poljski. Dokler vlada ne zadovolji tem zahtevam, naj učé roditelji otroke doma poljski čitati in pisati. — Tretja resolucija zahteva preklic zakona, ki omejuje prava poljskih seljakov glede posesti. V 4. se oboja postopanje »hakativov« kot nekrščansko, neustavno in protisvobodno. V 5. se obvezujejo udeleženci shoda, da nočejo prodajati rodne zemlje, temveč jo množiti z delom in varčnostjo. V 7. se protestuje proti gospodarskemu uničevanju Poljakov.

Poziv iz Velikonemčije na podporo protestantskega gibanja v Avstriji se glasi: »Med Nemci v Avstriji se je med težkimi polit. boji pričelo versko gibanje, ki išče in pričakuje v evangelijski cerkvi zadovoljenja... Grda sumničenja se širijo od strani rimsko-katol. duhovništva, ... da zatajujejo zvestobo do države in vladarja, in da je lutersko isto kot prusko misleče in nemško isto kot veleizdajsko... Vskovrstna zasramovanja in zatiranja trpé protestanti v Avstriji; oni rabijo naše bratsko sočutje in podporo, oni to opravičeno pričakujejo od nas, nemških protestantov, mi imamo sveto dolžnost, da jim podamo roko v pomoč... Zatajili bi svojega spasitelja pred ljudmi, ako ne bi evangelijskim bratom v Avstriji hoteli po možnosti pomagati, da bojujejo ta boj za vero, ki ga jim je Bog naložil... Otvori svojo roko, da more protestantska cerkev v Avstriji povsod vršiti svojo dolžnost...«

Wolf je imel 16. jul. v Kraslici shod, ki je bil razpuščen. Udeleženci so šli potem čez mejo na Saksonsko v Klingenthal, kjer se je shod nadaljeval.

Praški župan dr. Podlipny je Sokolu »Fügnerju« izrekel občudovanje za moško vedenje in obžalovanje barbarskega postopanja nemških načuvancev na Dunaju.

Udanostne izjave se na Srbskem po »atentatu« množé kakor gobe po deževju. Došlo je nad 80 deputacij iz raznih krajev, da izražajo svôjo udanost. — Milan zna vprizarjati teatralne učinke.

Srbska vlada je v inozemstvu živečim radikalcem ukazala, da se javijo srbskim oblastim; ako tega ne storé pravočasno, se zapleni njih imetje.

V Belgradu so zaprli Božo Petroviča, bratranca črnogorskega kneza, a na kraljev ukaz zopet izpustili in iztirali v Zemun.

V Monakovu je bil 16. jul. banket nemške kolesarske zveze. Dr. Hochenegg preds. oddelka »Štajerska«, je navdušeno napil nemškemu cesarstvu in se zahvalil na prijaznem sprejemu. Nemški Avstrijci so srečni, da so stopili na sveta tla, iz katerih si, kakor Antaios, dobé novih močij za vsakdanji boj.

Šmeykalu, bivšemu voditelju Nemcev na Češkem, so v Češki Lipi 16. jul. odkrili spomenik. Dr. Funke je kot slavnostni govornik poveličeval zasluge Šmeykalove za nemštvo na Češkem ter pozival Nemce, naj vstrajajo v boju za svoje pravo. Spomenik ima na jedni strani napis: »Nemci na Češkem, bodite trdi in složni«, na drugi: »Nemci smo in hočemo tudi ostati«.

Ogerski naučni minister Vlasics je v Budimpešti osnoval poseben ferijalni kurz, da se Reški učitelji in učiteljice naučé madjarskega jezika. Oglasilo se je zanj 5 učiteljev in 7 učiteljic.

Danci v Šlezvikju se vrlo boré proti posilni germanizaciji. Ustanovili so si »društvo za ohranjenje danskega jezika v Severnem Šlezvikju«. Na sinodi v Apenrade se je sklenulo, da se naj cerkvene oblasti potrudijo zato, da se v vseh šlezviških šolah poučuje 2 uri na teden danski jezik.

Koliko je istine na »atentatu« na Milana, dokazuje dejstvo, da je štiri dni pred njim vlada dala policiji nalog, da ne pusti preko granice nobenega od glavnih radikalcev. Kneževič je zadnji čas služil v kralj. kopaljšču ob Savi, kjer se je pogostoma sošel z Milanom. Milan se je na dan atentata vračal o povsem neobični uri. Po atenuatu je Milan

skliknul: Bog me je obvaroval tega, kar sta mi priredila Pašič in Rusija. Knežević je imel pri sebi listo radikalcev, in le na njegovo ovadbo, bez vsakega drugega dokaza, se je pričela gonba proti njim.

Dunajska policija je pred Fügnerjevo slavo pozvala urednika »Ostd. Rundschau« ter mu javila, da je zaradi agitacije proti tej slavnosti preskrbela vse potrebno za preprečenje motjenja te slavnosti. Svarila je pred neprevidnimi demonstracijami in opozarjala na nasledke. — Nekateri hercogovinski okrajni zastopniki so pri polic. predsedniku prosili, da prepove slavnost. »O. R.« je na to javila, da si njeni somišljeniki ne dajo kratiti pravice, da poleg policije tudi oni nadzorujejo Čehe. — Kako je bilo to »nadzorstvo«, je pokazal indijanski napad.

Tržaški mestni zbor je sklepal, da položi na krsto umrlega ital. poslanika Resmana venec. Sicer je bil rojen Tržačan, a 1848 je pobegnul in se udeležil vojne proti Avstriji. Morebiti mu hočejo v proslavo za to podati naši italijanaši venec.

Русскія непосредственныя натуры.

(Конец.)

Нельзя не удивляться высотѣ стремленій простой непосредственной души Лукерьи; отъ нея вѣтъ какою-то неземною поэзіей.

Къ сожалѣнію, подъ влияніемъ Петровскихъ „ассамблей“ и такъ-называемаго женскаго образованія, на французско-нѣмецкій ладъ, русская женщина отчасти утратила тѣ глубоко симпатичныя черты, которыя взлелѣваны преданіями старины, русской природой, своеобразнымъ влияніемъ ортодоксальной религіи и психическимъ складомъ русской женщины. Конечно, мы не бросаемъ вызывающей перчатки женскому образованію на томъ простомъ основаніи, что жизнь есть постоянное движеніе впередъ; но не слѣдуетъ забывать и тѣхъ основныхъ психическихъ чертъ, которыя вложены въ душу славяно-русской женщины.

Лукерья въ „Живыхъ мощахъ“ — высокохудожественный типъ крѣпостной русской женщины. Самъ Тургеневъ, какъ западникъ не придавалъ, кажется, этому произведенію надлежащаго значенія: онъ больше любилъ обрисовывать характеры великовѣковыхъ барынь съ полною искусственностью ихъ души и костюма; а между тѣмъ въ этомъ типѣ схваченъ весь психическій складъ непосредственной русской женщины: любовь къ природѣ и ея явленіямъ, доходящая до какого-то единенія съ нею, мистическое почтеніе къ родителямъ, полная преданность волѣ Божіей во всѣхъ обстоятельствахъ жизни и неподдѣльная любовь къ своей бѣдной братіи-крестьянамъ. Все міровоззрѣніе Лукерьи окутано какою-то мистическо-религіозной дымкой съ отбѣнкомъ неподдѣльной поэзіи.

И. Д. Четыркинъ

КРОВЦА СВЯТЕ СЛАВЕ.

Да смо Кровца святе Славе,
Чуть глубокъ намъ прави;
Тега въ насъ одушевляя
Никдо вечъ не ветави.

Да смо Кровца святе Славе,
Прича лено чело;

Языкъ красне говоранце,
Пѣсни злато врело.

Да смо Кровца святе Славе,
Хлѣбосольни люди
Бистрихъ мисли, кротке прави,
То намъ двига груди.

Да смо Кровца святе Славе,
Свѣтле звѣзде знаю;
Стомлиониней Породи...
Жаръ надѣи мигляю.

Да смо Кровца святе Славе,
Бѣло Ютро вєкликъ;
Вѣчно въ тѣсни звязи съ Богомъ,
Утѣшень сласть велпка.

Да смо Кровца святе Славе,
Пекло страхомъ зѣва;
Въ пасъ заманъ совраштемъ чринимъ,
Блазно омедлѣва.

Блага Кровца святе Славе,
моли. дѣлай, пѣвай!
Ближе, ближе Свои къ Своимъ!
Въ свѣтъ нашъ День... засѣвай!

Я. В.—вѣ.

Примѣчаніе. Это стихотвореніе написано въ русское-славянскомъ языкѣ, понимательно и разговѣтно всеяъ Славянамъ.

Объясненіе. Да = что; прави = сказуетъ; тега = этаго; вечъ = болѣе; вєстави = вєдержаетъ; прича — свидѣтельствуєтъ; заманъ = напрасно; омедлѣва — страстно вєжелаетъ; засѣвай = засій! порола = племя, дєбло, родъ, поколѣніе. Слава, Суава, Свара (Slava, Suava, Svava) = богини огня и просвѣтленности въ стародревности; отъ нея всеславянская Порода.

Я. Волковъ, учитель.

Primorje i Trst.*)

(Nastavak.)

Talijani znadu sebe braniti, a nas napadati i s imovinskog gledišta. „Talijani primorski su imućni, bogati, plaćaju veći dio poreza; Talijani su veliki posjednici, a Hrvati i Slovenci ili posjeduju malo, ili ne posjeduju ništa. Trgovina je izključivo u talijanskim rukama, o obrti Hrvati i Slovenci ne imaju ni pojma. Da je kapital vas talijanski, ne treba ni napomenuti.“

Koliko ima u Primorju velikih posjednika u smislu austrijskog zakona (računajuć po godišnjoj svoti poreza), nije na tom mjestu važno. Nu znamo, da je njih broj relativno malen. U tom malom broju ima (barem na Goričkom) i naših ljudi. — Shodnije jest, da zemljište primorsko s ekonomijsko-političkoga gledišta razdijelimo u velika, srednja i mala imanja. Latifundia Italiani perdidere, a mi Primorci možemo kazati: Latifundia Furlaniam perdidere; u Furlaniji ima 100/0 ljudi, koji uživaju, a 90/0, koji stradaju. U Istri ima malen broj takvih imanja; na koliko ih ima, skoro sva su talijanska. Srednjih imanja ima u Primorju (izvan Furlanije) po prilici 30—35/0, ostala su imanja malena. Koliko je od tih srednjih i malenih imanja u talijanskoj vlasti? Najviše 20/0, ali je srednjih više u njihovim nego li u našim rukama.

*) U zadnjem je broju pred izrekom „Ta ars in litteris...“ izostala stavka: „Talijani su umjetnici i u znanstvenim djelima.“

A koliko ima u Primorju (izvan Trsta-grada) ljudi bez posjeda? Nema mnogo, nu koliko ih ima, skoro svi su Talijani (karnjeli i njihovi potomci — fakini, koji su u Poreču, Puli i Kopru onako majstorski znali bučiti proti hrvatskim zastupnicima). Što ima trgovine na Goričkom, razdijeljeno je medju Talijane i Slovence; Slovenci napreduju. U Istri postoji velika trgovina samo s vinom; ta je skoro izključivo u talijanskim rukama; malena (dućanska) trgovina nije ni po hrvatskim gradićima i selima još prišla u naše ruke. U Trstu-gradu je trgovina talijanska, njemačka, židovska, grčka, armenska, srbska, albanska, turska, slovenska... ali joj je »uredovni jezik« talijanski (u koliko nije njemački⁴). Kapitala ima u našim (osobito slovenskim i srbskim) rukama relativno mnogo, ali počiva po tudjim bankama ili O tom kašnje.

(Konac dodje.)

Iz novin.

»Pester Loyd« piše o velikoslovanskih agitacijah po slovanskih deželah. Na Štajerskem se je provročila po Celjski slov. gimnaziji, ki pa nikakor ni opravičena, ker imajo Slovenci od 63 deželnozborskih mandatov samo 8. Na Štajerskem je posest, trgovina in obrt le v nemških rokah, Slovenci so samo — delavci.

»Mag. Orsz.« piše o medjumurskem vprašanju, da se je veliki župan Jankovics izjavil, da vlada noče trpeti tu agitacij hrvatskih radikalcev ter ne mirovati preje, dokter se Medjumurje ne pridruži cerkveno Madjarski s tem, da se izloči iz Zagrebske biskupije. Na inicijativo nauč. min. Vlasicesa se po počitnicah snide 27. odbor katol. avtonomnega kongresa, da izdela predlog za izločenje Medjumurja iz Zagrebske biskupije, zaključek se poda ministerstvu in kralju v sankcijo. Popreje pa bo imela madjarska biskupska sinoda konferencijo o tem.

»N. Fr. Pr.« se pritožuje, da je sedaj prestala nemška šola v Ogerskem Gradišču (kar je bila baje usoda mnogih nemških šol na južnem Moravskem), ter so Nemci prisiljeni pošiljati svoje otroke v češko šolo. — Da pa je na tisoče slovanskih otrok prisiljeno pohajati nemške šole, je pa prav, kaj ne?

V »Kreuzzeitung« piše zdržavnik o potrebnem nastopu Nemčije proti odnosajem v Avstriji. Dasi obstoji še zveza obeh držav, je »protinemško« postopanje avstr. vlade na Nemškem vzbudilo »stvarno, ne neopravičeno« gibanje proti nji. — Protirimsko gibanje je politiško nevarno, ker se z njim ne doseže nič za nemško narodnost in ne koristi protestantizmu. Državna vlada nemška morala bi zabraniti pojave, ki so vmeševanje v avstr. notranje zadeve. — V Avstriji naj se sostav ministerstvo iz nemških oportunistov, Poljakov in klerikalcev, ki naj eventualno razglasi obsedno stanje nad Prago in onimi slovanskimi kraji, ki bi se upirali osrednji vladi.

Berolinska »Germania« piše z ozirom na izvajanja »državnika« v »Kreuzzeitg«, da bi v Avstriji gotovo vzbudilo pri narodu, vladi in cesarju veliko nezadovoljnost, ako bi se nemška vlada potegnula za one, ki kličejo »proč od Rima«, hočejo pa »proč od Avstrije«. Prijateljska in zavezna država ne sme imeti nič skupnega z veleizdajskimi stremljenji. Ali je onim par tisuč Nemcem, ki so v Avstriji prestopili k protestantizmu, sploh sila, ali celo tolikošna, da se pozivljejo vsi protestanti v Nemčiji na pomoč? Ali naj bo izredno veliko število podpisov pod dotičnim pozivom le polit. demonstracija proti oficijalni Avstriji? »Tačajoči se ruski rubelj« je prišel radi podpore ne le pravoslavnemu, temveč tudi političnemu gibanju pri vsem svetu v slab kredit, — ali ga naj nadomesti sedaj »kotuloča« se marka?

Levovski ruski dnevnik »Galičanin« se čudi, da se Evropa toliko poteza za Finsko, a molči k Milanovi krutosti v Srbiji in k trpljenju Armencev. — Podrobnostij v tem članku pa drž. pravnik ni dovolil čitateljem in je list zasegel.

»Czas« pravi o napadu nemških nacjonalcev na češke Sokoje: »Na Dunaju si priboré Cehi svojo domovinsko pravico v potu svojega obraza s težkim in poštenim delom, in njih število narašča od leta do leta. Domače meščanstvo nima do njih nobenega sovraštva in o sovražnem mišljenju se tudi ne more govoriti, ker je toliko družinskih zvez, da se mnogokrat težko reče, kdo je Čeh in kdo Nemeč. Proti-češko ščuvanje ni domači produkt, vvedli so je vodje nacjonalav, od katerih pa nobeden ni Dunajčan; udeležujejo se ga većinoma dijaki iz čeških in planinskih dežel. Domače Dunajsko meščanstvo se vanj ni vmeševalo, ker ve, da bi nemško nacjonalni Dunaj uničil njegovo blagostanje. Ako »N. Fr. Pr.« govori o hvaležnosti, katero je ta kolonija dolzna nemštvu v stolici, je to fraza, ki ne prenese niti najmanje kritike. Ako Nemeč vzame češko dekle ali češkega pomočnika v službo, ne stvori tega iz dobrega srca, temveč ker je Čeh boljši in cenejši delavec nego Nemeč . . . Čehi so stanovniki naše države in imajo kot taki pravo povsod, kjer hočejo osnovati svoja društva in imeti svoje šhode ter se organizovati po svoji volji. Vlada, ki ne bi jih mogla ščititi in varovati pred brutalnostjo, ne bi zaslužila imena vlade«.

Nemški listi pravijo, da hočejo Poljaki poslovaniti imena mest v Sileziji in na Poznanjskem, ker je Mijcielski izdal razpravo »o najstarih imenih mest v Sileziji«. Berl. D. Ztg. zahteva, da pošta na Pruskem ne dostavi nobenega pisma, ki nima nemškega naslova!

Petrograjski »Herold« pozdravlja ojačenje prijateljskih razmer med Parizom in Berlinom (povodom obiska cesarja Viljema na francoski ladiji), nadalje se protivi onemu delu ruskega časopisja, ki kritikuje sporazumljenje Avstro-Ogerske in Rusije. Gledé na politiko na Balkanu pa pravi, da mora celó v polit. oziru slep človek priznati blagodejne uspehe tega sporazumljenja.

»Slov. Narod« opominja abiturijente, naj ne volijo v studije Slovanom sovražnega Gradca, temveč slovansko Prago, kjer naj se osnuje lastno slov. podporno društvo.

»Pest. Lloyd« hvali Srbe, da so glavni steber unije Hrvatske in Slavonije z Madjarsko; da bi ta bez njih ne bila možna; dokler so Srbi bili protivni madjarski politiki, ona ni mogla uspeti v hrv. saboru, a ko so jo Srbi pričeli podpirati, je uspela. — Hvala iz ust sovražnika je pogubna!

»Gegenwart« vidi velikansko nevarnost slavizacije za Nemčijo ne le po Slovanih v Nemčiji, temveč tudi po onih v Avstriji. Avstro-nemška zveza je bila osnovana proti francosko-ruskemu napadu. A da bi Nemčija pr napadu od strani Francoske pripustila, da ji slovanska Avstrija brani hrbet, tega si ne sme pripustiti. Zato mora prenehati s svojo rezerviranostjo. V istini se zdi, da so došli na Dunaj, če tudi ne uradni sovjeti v tem pogledu iz Berolina.

Ruske drobtinice.

Съ міру по пштьѣ, голому рубѣху.

V »Русск. Арх.« za mesec junij pripoveduje N. J. Solovjev, kako so prihožani (farani) sela Kablukova. Jürjevskega ujezda, Vladimirske škofije, iskali si bátjuško*) župnika. Bilo je to pred sto leti; kajti ženska, katera je g. Solovjovu poročala, je uže za 80 let, dasi je še neki jako čila, živi pa v mestu Veznikih, v hiši trgovca J. J. Poróšina, kateremu je starica mati, a godilo se vse njenemu pradedu.

Torej selo Kablukovo je bilo svoje dni vlastnina generala Mitjukova. V s. Kablukovem je umrl duhovni pastir, katerega so prihožani pokopali честв-чѣстью, t. j. kakor se mu je spodobilo. Mužički — prihožani, odpraznovavši sedmino po batjuški, napotili so sek svojemu bárinu**) — gospodarju s prošnjo potruditi se, da bi jim naimenoval novega duhovnega pastirja, kakoršen

jim gre. Mene to nič ne briga, iščite sami: kogar najdete, tistega pa dobite.

Poželejši dolgoletnega zdravja generalu, mužički so odri-nuli odskat si batjuško.

Dolgo so iskali, dolgo so povpraševali, pa delo jim nič ni prav šlo iz-pod rok. Moramo odpraviti se v mesto, na trg; tam pač prej dovršimo svoj posel, razsodili so mužički.

Tako so si rekli i precej izoirajo poslance. Prišli so po-slanci v Jurjev. Trg je bil velik i mnogoljuden. Hodijo mužički po trgu sem ter tje i vidijo: prodaja oves oseba duhovnega stanu, velike, lepe i čvrste postave. Mužički so obstopili tega človeka ter si ga radovedno ogledujejo.

Povej nam, od kod si ti? Jaz sem mežnar***) iz sela Bogorodskega.

A nam si se ti poljubil za fajmoštra v Kablukóvo.

Kaj še, Bog z vami! Škof je strog, neučenih ne posveča v mašnike.

Nam pa je naš barin-gospodar rekel: kogar si izberete, tistega vam postavimo.

A ta reč ni barinova, pač pa škofova.

Pa kar naš barin reče, to i bo. Znaj, da on vse pote zna, da povsod skrivno roko ima.

Ne vem, bratje, kaj bi vam odgovoril. Bo treba posove-tovati se z očetom, mi dva skupej živiva: on je djačkóm, jaz pa sem mežnarjem v istem prihodu (fari).

Taka pokornost sina očetu je silno obradovala kmetiče, ter uže nič več nislo marali razločiti se s cerkovnikom: poma-gali so mu zapreči konja, hitro so zapregli tudi svoje konjiče ter skupej odpeljali se v selo Bogorodsko.

Starec-dfačók je blagosklono poslušal posle, jih je laskavo sprejel ter primerno pogostil, a zatem je odpustil svojega sina z njimi, predstaviti se barinu-gospodarju.

Tudi generalu Mitjukovu bil je prav všečen mežnar, kate-rega so si obljubovali njegovi kmetje. Torej je napisal dve pismi ter vzročil ju Dobronravovu-takó se je pisal mežnar.

Pazi, da ju ne zmešaš. Jedno pismo je potolšče, to bo tajniku****) konsistorije, drugo pa je bolj tenko-vladiki pre-osvečenemu. Na, to pa je tibi 200 rubljev na posvečenje. Tam bo treba razdajati jednemu ali drugemu, torej stvoril, kakor gre.

I dveh tednov ni preteklo, ko je bivši mežnar malega prihoda bil posvečen v mašnika velikega prihoda.

Dobronravov se je še v otroštvu privadil zemljedelja i v duhovnem stanu ni ostavil oral. On je ravno s svojimi prihožani i oral in kosil, to se pravi: živel je istimi interesi, katerimi so živel mužički, katerim je posebno dobro delo, da se je njih novi batjuška toliko ljubovno pečal s krmilicoj-zemljo.

Naladivši svoje kmetijstvo-poljedelstvo Dobronravov po-prijel se je v Kablukóvem živinoreje. Po blizosti bil je konji zavod kneza Golicina v selu Simi, i marljivi batjuška je takoj razplodil plemenite i drage konjiče ter je tako postal skoro v vsej okolici obrazcovim (vzornim) gospodarjem. V vseh strokah gospodarstva je ta batjuška iz mežnarjev dajal dobre i koristne sovete ne le svojim kmetom-prihožanom, pač pa tudi pomešči-kom ali veleposestnikom i pa svojim sobratom-duhovnikom.

Izbranje i narečenje mežnarja Dobronravova mašnikom i sploh dušnim pastirjem zvršilo se je, ko je na Vladimirski episkopski katedri zasedal episkop Partheinij, o kojem Vladi-mirsko duhovenstvo še sedaj ve povedati marsikatero zanimivo i poučno dogodbico, podobno tej, katero smo priobčili tukaj i slovenskim čitateljem, seveda, tudi ne bez poučnih namenov...

Bož. Tvorcov.

Opominje avtorja-poročevalca.

*) »Бѣтjушка« je laskova beseda, v svoji rabi nekoliko podobna slovenskemu »očka«. V dani zvezi znači sploh dušni pastir, knjižno otéc, lat. pater; sploh pa je Rusu »bátjuška« vsaka moška oseba, katero hoče ogovoriti krotko, prijetno, las-kovo; žen. ime v podobnih slučajih bo »матушка«.

**) »Бѣришь« je gospod z odtenkom grškega δεσποτης, t. j. polnopravni, polnovlastni, samodovoljni gospod-gospodar v dobo krepstnega prava; žen. ime bo »бѣрыня«, takista bogata gospodarinja.

***) Polni stan bogatega pravoslavnega prihoda je: hi-jeréj, dijákon, djačók i ponomár. Prvi je to, kar je pri vas duhovnik, mašnik; drugi pomaga mašniku neposredno pri službi božji, vede cerkovno obleko i posodo, ga tudi blago-slavlja škof, episkop, arhijerej (arhijerij, preosveščeni), pa bez prava do sv. tajen: je služitelj-opravitelj; tretji bere postranske molitve na koru v strani od altaria ter poje i odpeva s cerkov-nim pevskim zborom: je mali služitelj-pomoščnik; četvrti pa opravlja vse, kar opravlja slovenski mežnar. Ubožni prihodi pa,

seveda, polnega stana ne morejo vzdrževati, a zadoščuje jim hijeréj, djačók i ponomár, navadno v podobi cerkovnega sta-rostre, slovenskega »cekmoštra«.

****) Konsistorijski tajniki so bili nekdanj v pravosl. cerkovni upravi strašna sila, katera še tudi sedaj mnogo velja, v prenosnem i naravnem pomenu besede, posebno v razvodnih zakonskih tožbah; torej ne darom gen. Mitjukóv »секретариó консисторiи« pošilja pismo »потолице« —; tudi rimska cerkovna uprava ni bez tega zla, i celo slovenski možje — kapelani vedo o njem marsikaj »pikantnega«...

Drobtine.

Slovenske. Kranjska kmet. družba šteje 100 pod-družnic, 4500 členov. Lani je imela 260.000 glđ. prometa. Njeno imetje znaša 40.000 glđ.

Ljublj. knezoškof je za grško-katol. cerkev sv. Cirila in Metoda v Metliki daroval 200 glđ, in priporočal duhov-ščini, naj podpira to zgradbo.

V Ormožu se je osnovala okrajna posojilnica, registro-vana zadruga z neomejenim poroštvom, ter začela poslovati 15. jul.

Slovensko izobraževalno društvo »Naprej« v Gradcu je imelo 9. jun. obč. zbor. Članov ima 110, in sicer 4 usta-novnike, 82 rednih članov 24 podpornih.

Na 6 razredni zasebni ljudski šoli društva »Šolski dom« v Gorici je bilo 356 otrok (108 dečkov, 248 deklic), v mestni slov. 4 razrednici je bilo 240 otrok.

Dekliško šolo pri Uršulinkah v Ljubljani je obiskovalo, in sicer »vnjanjo«, t. j. javno, 5 razredno šolo (ki se je svoj čas ustanovila, da se prepreči viša slovenska dekliska šola) 648; — med temi je 639 Slovenk, 7 Nemk, 2 druge narod-nostij. »Notranjo« privatno šolo pa, znani ponemčevalni zavod, je obiskovalo 254 učenk; trirazredno meščansko 100; — od teh je bilo 196 Slovenk, 47 Nemk, 11 drugonarod-nostnih.

Slavnost 10 letnice in blagoslovljenja zastave pev-skega društva »Adrije« v Barkovljah se je krasno obnesla. Cerkvni svečanosti je sledil bankeť. Ražem je napil kumici g. Rybařevi; Jakić zbrani družbi in izrazil radost, da je pri-sotnih mnogo dalmatinskih rojakov, kar je svedočenje hrvat. slovenske vzajemnosti. — Dr. Rybař je povdarjal, da narod, ki prireja take kulturne slavnosti, ni barbarski, pač pa so bar-barji oni, ki mu žvižgajo, ko o slovesnih prilikah kaže svoje blago srce. Posl. Gorjup je v imenu pevskih društev napil rodoljubnim Barkovljanom. Cotić junaškim sloven. poslancem v Tržaškem mestnem zboru; dr. Zuccon »Adriji«, dr. Rybař vzornemu župniku Guštinu, dr. Slavik se je spominjal zaslug pokojnega Martelanca. — Dalmatinceť Filip Ivanševič je omenjal Italijanov, skupnih sovražnikov Slovencev tržaških in Hrvatov dalmatinskih. Benečani so Dalmatinceť odnesli vse, kar so mogli, samo hrvatskega značaja jim niso mogli odnesti. — Jos. Pertot (mučenec iz dobe zadnjih državno-zborskih volitev) je občujljal, da ostanejo Barkovljani zvesti narodnim idejalom. — Župnik Guštin je rekel, da posvetnjaki zaslužijo mnogo več priznanja za narodno delo nego duhov-niki, in povdarjal zasluge slovenskih odvetnikov zlasti za priznanje slovenščine pri tržaških sodiščih. Tej napitnici se je zahvalil dr. Gregorin. Na večer je bil velik koncert; zlasti imponzanten je bil nastop vseh pevskih društev v Vilharje-vem zboru »Hrvatska davorijak«.

Podgrajska hranilnica in posojilnica kaže v po-ročilu za 4. upravno leto, da je imela 432 zadržnikov s 436 deleži po 10 glđ., 118 hran. knjižnic z vlogami 66.837 glđ.; upravnega dobička 536¹/₂ glđ. — Ravnatelj hranilnice je A. Rogač, dekan v Hrušici.

Obč. odbor »Glasbene Matice« je bil 15. jul. Pred-sednik je označil stališče društva kot kritično in pozival dežel. in mesto Ljubljano na pomoč. Hrvatska daje dež. glasb. zavodu 12.000 glđ. Društvo je imelo 17.597 glđ. do-hodkov in 17.235 glđ. troškov. — Pogodba s Hubadom se

je sklenula takó, da ima ta plačo in penzijo srednješolskega profesorja in naslov »artistični vodja«. Za društvo mnogozaslužni prof. Gerbič se je s tem žalil, ne da bi dobil kako drugo priznanje ali odškodovanje, da se je podredil novi, če tudi izborni moči.

*

Slovaške. Narodni shod v Turč. št. Martinu 2. jul. je bil v veliki dvorani »Doma«. Udeležilo se ga je nad 1000 oseb. Otvoril ga je dr. Vanovič. Predsednikom je bil voljen M. Dula. Govorili so: A. Pietor o volilnem zakonu, P. Mudron o stoličnih volitvah (proti virilnim glasom in izvolitvi uradnikov), Sv. Hurban o pravu združenja in zborovanja, D. Cajda o reviziji cerkveno-polit. zakonov, dr. Vanovič o narodnostnem zakonu iz 1868.

*

Česke. S šolskim letom se otvori 4. češka jezikovna šola na Dunaju, X. Quellengasse 72.

Velika slavnost v prosep agitacijskega zaklada društva »Češki dom na Dunaju« bo 7. avg. v 3. kavarni v Pratu.

1897 za 1. slovanski časnikarski kongres izvoljeni odbor je imel 10. jul. v Pragi sejo, kjer se je sklenulo, pozvati društva in časopise češke, da odpošljejo delegate v odbor za II. časnikarski shod v Krakovu. Preostanek 140 gld. se izroči Krakovskemu odboru.

Viša dekliška šola v Pragi je imela 602 slušalk, od teh je bila samo jedna Nemka, 12 Židinj.

Praško narodno gledališče je v prošli sezoni priredilo 458 predstav (228 dram, 170 oper, 31 operet, 19 balet, 10 mešanik). Od teh je bilo 90 posvečenih izvirnim češkim dramam in 19 češkim operam.

*

Hrvatske. V Zagrebu je bila 11. jul. slovesna otvoritev »učiteljskega konvikta, katere se je udeležila tudi deputacija slovenskih učiteljev.

Hrv. družba sv. Cirila in Metoda ima 79 ustanovnikov, na Zagreb pridejo od teh samo 4.

Uže 3 leta se mudí v Londonu in sploh v Angliji hrvatsko tamburaško društvo pod vodstvom F. Klementa in prireja tam koncerte.

Za hrvatsko-slavonsko dalm. dežele je deželna vlada dovolila skupljanje doneskov za družbo sv. Cirila in Metoda za dobo dveh let. Nabirati se sme tudi po »blokkih«, za dosepele doneske jamčita vseuč. prof. dr. Arnold in dr. Maurovič. »Blokki« se dobivajo pri filoz. Dragiču v Zagrebu.

*

Srbske. Po uradnih podatkih je Srbov v Budimpešti 1891; v Zagrebu 1204; v Budimpešti imajo svojo cerkev; v Zagrebu mnoge svoje zavode.

»Gradžanin« pozivlje na zbirko za pravoslavno cerkev, šolo in narodni dom, ker je v Santovu v februarju prestopilo nad 1000 duš v pravoslavje. V Somboru se je ustanovil odbor, ki zbira v ta namen doneske.

Dijaštvo.

Dijaški kat. list »Vita nova« pozivlje vse katol. dijaštvo na dijaški sastanek v Rimu.

Tudi iz Inomosta so Hrvat. akademiki poslali Zadrskemu nadbiskupu Rajčeviću spomenico za glagolico.

Češko dijaštvo priredi od 4. do 11. avg. reprezentacijski izlet v Ljubljano.

Na Goriški realki je bilo 332 dijakov, in sicer 80 Slovencev, 53 Nemcev in 147 Italijanov.

Letos so na Zagrebskem liceju napravile izpit tri slušalke z dobrim uspehom.

Ljubljansko slovensko nižjo gimnazijo je obiskovalo 232 učencev.

Dijaško podporno društvo »Radhošt« v Pragi je završilo svoje 30. leto. Podpiralo je v teku teh let nad 1000

velikošolcev. — V Prerovu bo v septembru velika slavnost v korist temu društvu.

Na Goriški gimnaziji je bilo 447 učencev, in sicer 221 Slovencev, 179 Italijanov, 44 Nemcev, 2 Hrvata, 1 Poljak. — V prvem razredu so uboge dijakke grozovito metali; od 62 so jih vrgli nič manj kot 24.

V Levovu je bil 13. jul. shod maloruskih dijakov, ki je sklenul, da pošlje naučnemu minist. spomenico za ustanovo ruske univerze v Levovu.

Program Ljubljanske realke prinaša razpravi: »Ein Beitrag zur krainischee Landesgeschichte«, spisal Svoboda, in »Laibacher Erdhebenstudien«, spisal Belar. Dijakov je bilo 375, od teh so šteli 170 za Nemce in 181 za Slovence.

Berolinsko dijaštvo je priredilo 24. jan. v Bismarckovo proslavo velik komerz. Odposlanci nemških dijakov so se odpeljali v Friedrichsruhe k Bismarckovemu shranišču. Bila so zastopana vsa vseučilišča v Nemčiji z jedino izjemo Würzburga. Knez Herbert Bismarck se je dijakom zahvalil.

V Lipsiji je bilo 10. jul. posvetovanje odposlancev nemških dijaških društev, in zato so tudi zastopniki avstr. buršev došli. Na komerzu se je povdarjala skupnost vseh nemških buršev in boj za vsenemško idejo.

Iz Monakova je došla v Inomost burševska zaveza »Rhenania«, da se udeleži Richlerjeve proslave in dogovori zaradi ustanove vsenemške burševske zaveze, a pred vsem, da poda narodnostni pojav simpatije in pokaže vsem sovražnikom nemške stvari, da se tudi v Nemčiji pripravljajo na boj,« kakor pravi »Innsb. Tagbl.«

Učenci Mahrove trgovske šole v Ljubljani so imeli v kazini svojo odhodnico. Ko je vojaška godba zaigrala »U boj«, so mnogoštevilni dijaki, Hrvati in Srbi, ploskali, Nemci pa napravili tako velik škandal, da je godba odšla ter so napadli slovanske dijakke.

Dunajska burševska zaveza »Wartburg« je bila razpuščena, ker je prekoračila svoj delokrog.

Car je pomilostil dijakke, ki so bili po letošnjih dijaških izgredih odstranjeni z velikih šol.

V Levovu je bil kongres židovskih dijakov Sionistov, ki je izdal memorandum na vsa vseučilišča, da naj se Židi smatrajo posebnim narodom. Takó je prav; takó se polagoma in laže odstrani krivo mnenje, kakor da bi bili Židi le kontesija.

V Zagreb je došlo iz Belgrada prognanih 11 velikošolcev.

Hrvatski akademiki se snidejo 24. sept. na shod v Splitu.

Češki vseučiliščniki in tehnik prirede 4—11 aug. izlet v Ljubljano, Celje in Postojno.

Na tehnik v Limbachu na Nemškem so zaprli 6 dijakov radi požiganja. Pijani so se hoteli uveriti, kdo od njih bo najbolj pogumen pri požaru — v plačilo bo celo zastoj pil pri »knajpah«. Da to vidijo, so zažgali skedenj, in v njem je neki dninar zgorel.

Na Novomeski gimnaziji je bilo 210 dijakov, razun 3 Nemcev in 1 Hrvata vsi Slovenci.

Na Dunaju se je osnovalo »akad. društvo srbskih tehnikov.«

Deputacija tehnikov, v kateri sta bila tudi zastopnika češke tehnike Praške, je bila 22. jul. sprejeta od naučnega ministra. Vlada je dogotovila predlog o naslovu, le zakon o ščičenju naslova se izdeluje. Vsi, ki položijo državne izpite, dobe naslov »inženir«, in oni, ki napravijo poleg tega še jeden rigoroz, naslov »doctor rerum technicarum.« Izpiti za diplomo se odpravljajo.

Na viši gimnaziji v Pulju je bilo 207 dijakov, med temi 41 Slovanov. Na viši gimn. na Sušaku je bilo 407 dijakov, med temi 133 iz Istre.

Na Koperski gimn. je bilo samo 7 dijakov hrvatske narodnosti.

Na nemšk-slov. gimnaziji v Celju je bilo 128 dijakov Slovencev; na drž. viši gimn. pa 262, in sicer 178 Nemcev in 84 Slovencev.

Na dež. meščanski šoli v Celju je bilo 91 učencev 49 Nemcev, 42 Slovencev.

Živinozdravniška akademija v Levovu vabi k studiju dijake, ki so položili zrelostni izpit na gimnaziji ali realki. Nauk šteje 8 semestrov in se prične 1. okt. Učni jezik je poljski. Slušatelji pa morejo polagati izpite tudi v kakem drugem slovanskem jeziku.

Opozarjamo slovensko dijaštvo na to jedino slovansko živinozdravniško šolo v Avstriji.

Zmes.

Ivan Peršič, ki je bil vedno v prvih vrstah bojevnikov za hrvatska prava, je 16. jun. umrl v Zagrebu, v 52. letu.

Austr. „Lloyd“ rešuje hrvat. vloge nemški ali po italijanski, dasi jih mora po naredbi trgov. min. reševati hrvatski.

Rusinja Nerima Lulislava, prva pevka v Rio de Janeiro, je imela svojo benefico („Aida“) in za njen dohodek odkupila in osvobodila 5 sužnjev zamorcev. — Katera druga pevka je bila tej »barbarki« v zglod?

Bivši srbski drž. ta nik Bresnitz-Sindačov je izdal knjižico »Poslednji Obrenovič«, ki objavlja razne intimnosti srbskega dvora.

Knez Meščerski je na potu preko Berolina izjavil, da je car nezadovoljen, da se v tujini njegovim miroljubnim nameram podtikajo diplomatski razlogi neodkritosrčnosti.

12 slušalk Ljublj. gospodinske šole je pod vodstvom ravnatelja Gust. Pirca prišlo 22. jun. v Zagreb, da si ogledajo znamenitosti hrvatske stolice.

Goriški župan je na kolodvoru pozdravil kardinala Missijo, ko je ta došel z Dunaja, kjer je dobil baret. Italijanom pa ta sama ob sebi umevna vljudnost županova ni všeč, in zato je neki nastala županska kriza.

V Iglavi je ob 1100 letni proslavi mesta vihralo 459 velikonemških zastav.

Pri nemškem „Schulvereinu“ je lani 26 podružnic na tihem prenehalo delovati. Potreba ni nobene!

V Jeni je izšel poziv k podpíranju protestantskega gibanja v Avstriji, s podpisni odličnjakov iz vsega nemškega cesarstva.

Dr. Hija Barbalescu, profesor zgodovine na Bukareškem vseučilišču, je jedno leto v Pragi in tri leta v Zagrebu proučeval slavistiko ter tu napravil rigoroz iz tega predmeta. Priučil se je izvrstno češčini in hrvaščini.

V Darmstadtu so razpustili burševsko „Teutorio“, ker so burši s svojim bivšim predsednikom, ki je bil obsojen v 8 mesečni zapor, slovesno šli po mestu.

Wolf je trdil, da je 10.000 prestopnikov iz katol. cerkve uže javljenih, Schönerer pa je ravnokar objavil statistiko vseh prestopnikov po krajih, in ta jih šteje le nekaj nad 3000.

Na Tržaški drž. gimnaziji so imenovani profesorji 4 suplenti, vsi Nemci.

Na Cetinju je 9. jul. posvetil Spletski prelat katol. kapelo v avstro-og. poslanstvu.

Société des Etudes russes. Take se zove lani v Parizu osnovano društvo, ki ima namen, širiti na Francoskem učenje ruskega jezika. V ta namen izdaje časopis »Revue des Etudes russes« v knjigarni Soudier v dvomesečnih zvezkih.

Hrvat. učiteljstvo si je zgradilo v Zagrebu učiteljski konvikt za 60 gojencev.

Pruska železniška uprava je odslovila iz službe delavca, ker je ta želel, da se sin poučuje v veronauku v poljskem jeziku — zaradi »mednarodnega vedenja“.

Prof. Val. Kongshegg je, v 83. letu umrl 16. jul. v Ljubljani. V mlajših letih je bil narodnjak in izdajal 1848 v Celju slovenski list. Pozneje ga je vladna sapa zanesla v nasprotni tabor, vendar ni bil nikdar fanatičen. Učencem je bil vedno dobrohoten učitelj in prijatelj.

Vseučiliški profesor v Giessenu, jeden največjih nemških pedagogov, je bil upokojen v kazni, da je priobčil razpravo o hesenskih šolskih razmerah. — Delbrück in Schiller sta krasna dokaza o svobodi in Nemčiji. Schillerja so zopet namestili.

Zanimiv boj vede z rusko administracijo finski dnevnik „Nija Pressen“. Bil je ustavljen na dva meseca, a zatekel se k pomočku, da izdava listke pod različnimi imeni. V zakonu je namreč dovoljeno,

izdavati perijodična izdavanja, a manj nego štirikrat na leto, bez posebne dovoljenja vlade.

Firma Dittmar v Znojmu, svetovna trgovina s svetilkami, je odpovedala svojim češkim uradnikom službo in zagrozila, da odpusti vse one češke delavce, ki bi svoje otroke vpisali v češko šolo.

„Lavoro“ priobčuje odprto pismo predsednika dež. sodišča v Trstu, zakaj Devinski župan Ples še ni zaprt? — Dasi je ta bil obsojen na 8 mesecev ječe radi znanih izgredov vendar sodba še ni postala pravokrepa. A to laškega »socialista« nič ne moti, ako gre zato, da se zatira ali uničuje Slovenec, tedaj kliče na pomoč sicer toliko sovraženo policijo.

Avstro-ogerske potroši za ljudske šole 57 milj.; za vojaštvo pa 182 milj.!

Društvo „Dante Allighieri“ v Vidmu je darovalo 4000 lir za narodne potrebe Lahov izven Italije.

Südmarkovci so 24. jun. žgali kres na Križni gori. V pangermanskem smislu je govoril o plačilnem dnevu za Avstrijo gimnaz. suplent dr. Angerer; c. k. vojaška godba pa je sodelovala pri tej slavnosti, pri kateri so peli Bismarckovo pesen in pa „Wacht am Rhein“. — Tako se godi pri zatiranih Nemcih; dočim se Slovani kaznujejo, ako se pri kontrolnem shodu oglase v svojem jeziku, z večtedenskim zaporom!

V posebni knjižici je izšla razprava »Etyka polityczna v Rosyi« razdeljena na poglavja: 1. Katkov in njegov životopisec, 2. Katkov in Ivan Aleksakov, 3. Politika Aleksandra III., 4. Boris Čičerin. Katkov je bil bezobziren zatiralec vsega, kar je bilo poljsko; vsak pojav liberalizma v časopisu u in ves ruski nihilizem mu je bila le poljska intriga. — Pridobil si je vpliv na Aksakova. Ta je zagovarjal uničenje slabšega naroda v imenu Kristovem. — Oba sta imela vpliv na Aleksandra III. — Čičerin pa je jeden najplemenitejših Rusov. On sicer bez usmiljenja šiba zgodov. pregrehe Poljske, a ob jednem izjavlja, da polit. vloga Poljske še ni dovršena, da ta bogato nadarjeni narod ne more izginiti, ter zahteva, da so mu Rusi do njega obzirni in prijateljski.

Holandska kraljica Viljemina je dala v čast zastopnikom mirovne konferencije slovesni banket v Amsterdamu, kamor so se pripeljali gostje s posebnim vlakom, in kjer so bili od občinstva navdušeno pozdravljeni. Kraljica je izrekla napolitico na prospah konferencije.

Stalchner, pri katerem se je vršila Sokolska slavnost Dunajska, se je zbal nemškega bojkota in se opravičuje po časopisih, da je bil po nemškem imenu „Fügner“ presleparjen, a ko je zvedel, da je to češko društvo, je hotel razrušiti pogodbo, a Čehi niso v to pristali niti za veliko odkupnino. — „Slovan“ pravi, da so namesto njegove dvorane dali štirje nemški gostilničarji svoje na razpolago češkim društvom.

V Římařovem sta dva sodnijska adjunkta strastna Schönererjanca, tako da je Brnsko disciplinarno sodišče moralo postopati proti njima. Najvišje sodišče je sedaj obravnavalo o prizivu in priznalo obema globo, jednemu tretjino, drugemu pa ves znesek celoletne plače.

Zadnji čas je bil avstr. poslanik na ruskem dvoru, baron Aehrenthal, večkrat pri avstr. cesarju v avdijenciji. Mnogi radi tega vidijo v njem uže naslednika grofa Thuna.

Dopisnik „Nov. Vr.“ dr. Vergun, ki je šel z Dunaja v Belgrad po »atentatu«, da poroča o tamošnjih razmerah v novine, je bil iz Belgrada izgnan.

Romuni so se razvili v krilu Slovanov. Imeli so do prošlega stoletja slovansko bogoslužje, in slovansčina je bila obče v rabi. „Vienac“ priobčuje pismo vojvode Vlade II., katero je 1431 dal poslancu kot poverjenico za dogovore z Erdeljci za zvezo proti Turkom, in to je bilo pisano srbohrvatski.

Na Londonski univerzi „Kings College“ je bila ustanovljena redna stolica ruskega jezika.

Slovenec, akad. slikar Jos. Grm v Pragi, izdeluje veliko sliko „cesar Fran Josip I. v Ljubljani po potresu“ za Ljublj. muzej.

»O. R.« se togoti, da župnik v 10. Dunaškem okraju šolarjem za Komenskega šolo daje češke krsne liste.

Francosčina je vladala kot izključni diplomatski jezik ter kot taka prevladuje še sedaj. Na preje so Angleži, pozneje Nemci skušali priboriti materinščini pravo v tem pogledu. Ko je ruski minister grof Muravjev na note ruskega poslanstva v Pekingu od angleške vlade dobil odgovor v angleškem jeziku na francoske spise, je ukazal, da se naj poslužujejo tudi ruski diplomati v dopisovanju z angleško vlado ruščine. Tako je ruščina bila deloma uvedena tudi kot diplomatski jezik.

Celovski mestni svet je sklenul, da prekrsti „Velikovski ring“ v „Bismarckov ring“.

Pri praznovanju sv. Mohora v Rojanu pri Trstu so bile razobešene 4 ital. zastave. Župniku Jurizzi je srce poskakovalo od samega veselja, ko je videl, kaj zmore njegov zglod.

V Katerinkah, češki občini pri Opavi, se gradi nova šola. Nemci so se dogovorili in v obč. совету stavili nenadno predlog, da naj se na tej šoli poučuje nemščina, kar se je sprejelo s 10 proti 7 glasom.

Germani v Opavi so vsi sami iz sebe, ker se dogovarja češka akc. pivovarna v Mor. Ostrovi zaradi nakupa hotela, v katerem hoče ustanoviti češko pivnico; kar se seveda z »nemškim značajem« mesta ne bi vjemalo.

Italija je za vojno mornarico 1878—1898. potrosila 997,563.629 lir. Kljub temu ima le 7 vojnih ladij, v par mesecih bodo gotove še 4 in tekom 5 let še troje brodov.

V Velenju je umrl 64letni okrožni zdravnik, dolgoletni župan itd. Fr. Skubic, vzoren narodnjak. Pri pogrebu so peli pevci saleške čitalnice, in govoril je Drag. Hribar iz Celja.

Zdravišče v Kamniku sta vzela v najem dva tujca Nemca z Dunaja, vsled bezbriznosti domačinov gre lepe dobiček v tuje žepe.

Členi srbske narodne deputacije iz Bosne in Hercegovine, ki je sedaj v Carjigradu, je poslala klubu mladočeških drž. posl. na Dunaju zahvalno izjavo na brambi srbskih interesov in na ljubezni med Čehi in Srbi.

Pok. kařd. Schönborn je preložil v češčino himno monsig. Brunellija, katero je ta na papeževo željo zložil v pozdrav slovanskim romarjem 1881. — Nemškonacionalnim listom sedaj ta spominčica služi za pomoček protirimske gibanju.

Prapor s pruskim orlom si je omislilo nem. pevsko društvo v Unčovi na Moravskem. Okr. glavarstvo je prepovedalo razvitje te zastave.

V Jindřichovem Gradcu so vojaki na vojašnici razvili velikonemški prapor.

V Berlinu ni hotel zapisati v matrike uradnik poljskih imen Vojteh in Vladislav, češ, da se otrokom smejo dajati samo nemška krstna imena.

Toma Cimrhanzl, c. k. prof. češke gimn. v Plznu, je umrl 1. jul. v 60. letu. Napisal je mnogo knjig in razprav svoje stroke, n. pr. Zemljepis za srednje šole; Mitologija Grkov in Rimljanov; češko gramatiko za Nemce.

Iz Lipsije je poslal »Gustav Adolf Verein« v Češke Budejevice 3200 marek za stavbo protestantske cerkve.

S Krete se je doslej izselilo 18.000 mohamedancev. Princ Jurij radi tega hoče dovoliti priseljevanje tujcev.

V Pazinu se je doslej molil rožni venec ob sobotah popoldne v hrvatskem jeziku. Sedaj nakrat ga je vvedel prošt v laškem jeziku.

Nadvojvoda Leopold Salvator se uči hrvatski; poučuje ga rezerv. poročnik, prof. Škaric.

V Dubrovniku je umrl 4. jul. bar. Gundulič, poslednji potomec slavne rodbine. Bil je 1883—1895 dalmat. deželni poslanec in potem član gosposke zbornice; 10 let Dubrovniški župan, voljen po srbsko-ital. koaliciji.

Biskup Strossmayer je podaril 50 gld. za »Vodnikov Dom« v Šiški pri Ljubljani.

Dr. Jos. Majer, znameniti poljski učenjak, bivši predsednik akademije umetnosti v Krakovu, udeleženec vstaje 1831, mnogoletni deželni poslanec gališki in dosmrtni član gosposke zbornice, je 3. jul. umrl v Krakovu.

Na mednarodnem zdravniškem shodu v Parizu 1900 bodo češki učenjaki prvič zastopani zase v lastnem odboru.

V zvezo južnonemških katol. delavskih društev se je združilo 281 del. društev s 46.535 člani.

V Budimpešti se je 2. jul. slovesno odkrilo poprsje madjarskega jezikoslovca Gabriela Szarvasa, postavljeno pred akad. palačo. Slavnosti so prisostovali vsi profesorji madjarskega protestantskega kongresa.

Urednik Olom. »Pozora«, Knechtl, je bil obsojen na globo 50 gld. in poostreni zapor 24 ur. Donesel je namreč v listu ostro polemiko proti prusaški knjižici »Oesterreichs Zusammenbruch u. Wiederaufbau«, ki je v Avstriji prepovedana. Sodišče je priznalo, da je članek lojalna, a tiskovnemu zakonu se mora ugoditi.

Čeh, Praški zdravnik dr. St. Černý, je bil poklican k bogatašu v Pariz, ki slovi po svojih zdravnikih!

Deželne barve češke so belo-rudeče moravske pa rudeče-ru-mene. Tako se je doslej učilo. »Selski Listy« pa dokazujejo, da so tudi moravske rudeče-bele. Kakor se svoj čas morali boriti kranjski Slovenci, da je dobila trobojnica, ki je bila sovražnikom panslaviistična, priznanje proti vsiljenim »laka skim« barvam, tako bodo najbrže tudi Moravani imeli hud boj, predno se jim prizna i v tem jedinstvo s Čehi.

Razgled po slovanskem svetu.

a) Slovenske dežele.

Kranjsko. Lokalna železnica Ljubljana-Vrhnika je otvorila 23. jul. Podaljšati jo mislijo čez Vipavo do Gorice.

Na občem zboru kranjske kmetijske družbe je hotela »kat. stranka« zmagati pri volitvah v odbor in zato po skrivni agitaciji dovedla do ogromne udeležbe od strani svojih pristašev. Na shodu je došlo do preprirov med strankama, in predsed. Murnik je zaključil shod, predno je došlo do volitev. Napredni stranki je bilo seveda s tem ustrezno, katol. pa se grozno jezi zaradi tega in hoče osnovati svojo lastno, novo kmet. družbo. Silna razkačenost se kaže zlasti v »Slovenčevih« člankih. — Žalostno, da se s političnim preprom hoče ovirati toliko potrebno složno delovanje tudi v gospodarskem pogledu.

Goriško. Kardinal Missia je goriškemu župa u izročil 500 gld. za mestne reveže. Denar dobé torej le Italijani, ker magistrat ne pozna slovenskih revežev.

Tržaški namestnik je ob svojem potovanju po Goriškem prigovarjal županom, naj pritiskajo na dež. posl. slovenske, da se oni zopet udeležé deželnozbornskih sej.

Občni zbor »Sloge« 21. jul., ki je imel na vspredu nadomestilne volitve, ker so se odborniki iz nasprotstva proti dr. Tumi odpovedali, je bil zelo vi-haren, ker predsednik ni dovolil razgovora o vzrokih te odpovedi. Pristaši dr. Tume so ostavili dvorano. Oddanih je bilo 206 glasovnic; voljeni so bili: dr. Al. Rojic, grof Alfred Coronini, kapelan Dermastia, dr. Franko, dež. posl. Klančič, nadučitelj Križman, vikar Mašera, naduč. Furlani.

»Gorica« donša dve izjavi; jedno na dr. Gregorčiča kot predsed. »Sloge«, podpisano od 11 odbornikov, ki odlagajo svoje mandate, ker nočejo biti skupej z dr. Tumo v odboru; druga na dr. Tumo, od 8 dež. posl., ki zahtevajo naj odloži predsedništvo. — Torej tudi na Goriškem razpor!

Na poslanico v »Gorici« odgovarja dr. Tuma v »Soči«. Vsaka obsodba mora razložiti kaznivo dejanje in utemeljiti, ali je dokazano ali ne. Tudi se imati zaslišati obe stranki. A Tumo so obsodili, ne da bi se mu dokazala kaka krivnja, ali da bi se čul njegov glas. Prosi torej dr. Gregorčiča, naj mu javi očitjanja na protnikov, ter proti kateri točki programa se je zgrešil. — 9. januv. 1899 je dal sam polit. društvu »Slogi« svoj mandat na razpolago, a »Sloga« tega ni sprejela.

Posl. Dottori kot predsed. kluba ital. poslancev, je pisal dež. glavarju, da so se slovenske zahteve zavrnule, ker so Slovenci hoteli izkoristiti odjenljivost Italijanov, da se vsponó na škodo ital. prvenstva, katero pa bodo ti vedno branili do zadnje kaplje krvi.

Pri potovanju namestnikovem je občina Podgora na meji proti Ločniku razobesila cesarsko in slovensko zastavo, a zadnjo so iredentovci iz Ločnika ukradli in uničili.

Istra. Pri volitvah v občinski zastop v Vodnjanu so zmagali v 3. razredu okoličanski kmetje Hrvati.

Vodja italijanske gimnazije v Pazinu je Silvio Mitis, doslej docent v Maddaloni, bil od dež. odbora zato imenovan, ker je zmožen tudi nemškega in hrvatskega jezika.

Štajersko. Volilni shod v Ivanjih se je dobro obnesel. Dr. Rosina je poročal o žalostni vlogi sloven. dež. poslancev v Gradcu ter o žalostnem stanju slov. solstva. Kapelan Janžekovič o volitvah.

Na Vranskem je Celjsko polit. društvo »Naprej« imelo 9 jul. svoj shod. Dr. Dečko je opisoval šolske razmere. Slovenskim otrokom se vtepa nemščina v glave in s tem mori čas, ki bi se imel porabiti v koristno učenje. Dr. Karlovšek je govoril o gospodarski bedi Slovencev, Drag. Hribar je ovrget županove Otenschlagerjeve peticije za nemške šole. Dr. Dečko je predlagal resolucijo, da se izreče nemškemu županu Vranskemu nezaupnica.

Koroško. Deželna vlada Koroška je razveljavila sklep Celovškega mestnega zbora, v katerem je ta ugovarjal uveljavljenja nagodbe s § 14.

V Celovcu sta radi sklepa o »Bismarckringu« odložila mandat mestnega svetovodstva dr. Dörflinger in dr. Abuja (nekdanji sloven. poslanec).

b) Ostali slovanski svet.

Obče. Naučno ministerstvo je izreklo rektorju in vseuč. profesorjem Dunajskim, ki so podpisali protestno adresso zaradi Finske na carja, grajo radi njih postopanja. Rektor se je izgovoril, da je podpisal le kot profesor.

20. jul. je priobčil državni zakonik uveljavljenje prve serije nagodbenih zakonov. Da se je to zgodilo po § 14. drž. z. bez dovolitve parlamenta, je kriva obstrukcija, ki je pa sama doživela največi fiasko, ker se ji ni posrečilo preprečenje nagodbe. Zakoni donajajo za Avstrijo neugodne davke na žganje, pivo, petrolej in najbolj na sladkor.

Sekcijski svetnik dr. Miroslav Ploj in brnski advokat dr. Aug. vit. Popelk sta imenovana svet. pri najvišem sodišču. Prvi, rodom štajerski Slovenec, prevzame slovenski referat.

Namestništva so ustavila izjave raznih mest proti § 14., ker to prekoračuje njih delokrog.

Vojno ministerstvo je izdalo oster ukaz proti telesnemu mučenju v armadi in zlasti prepovedalo zaušnice, ker so vojaški zdravniki javili veliko število vsled tega obolevših ali ogluševših. — Ako se je prejšnja leta v parlamentu kak poslanec oglašil proti izgredom častnikov in podčastnikov, takoj ga je minister zavrnil, da ti podatki niso istiniti. Sedaj pa priznava sam v tem ukazu, koliko se vojaki trpinčijo protizakonito.

Dunaj. Češki Sokol »Fügner« je proslavil na Dunaju svojo 10 letnico 15. jul. s koncertom pri »Statlehnerju«. Hujskanju nemških nacijonalcev se ni posrečilo, da jo prepreči, pač pa so nastali hudi izgredi. Na cesti so protestovali proti došedš. m udeležencem, v gostilni nasproti prepevali nacijonalne pesni, na večer pa celo napadli »Sokole« s palicami in kamni. In to so bili večinoma burši ter drugi izobrazenci, torej sami zastopniki »vse premagujoče in obvladujoče nemške kulture.« Celó ženstvu niso prizanašali. Policija je napadovalec razpršila in njih 44 zaprla. Obisk slavnosti je bil ogromen. — Nemški nacijonalni, krščansko socialni in liberalni listi so složni v mišljenju proti Čehom Dunajskim.

»D. Ztg.« sporoča, da so zaupniki antisemitskih društev vseh Dunajskih okrajev sklenuli resolucijo, ki

zaznamuje slavnost »Sokolovo« na Dunaju kot provokacijo, in ki zahteva od vlade, da prepove vsako tako slavnost, ki žali nemško čustvo Dunajskega prebivalstva.

Nemškoliberalni člani občinskega sveta Dunajskega so s posebno vlogo na župana prosili, naj skliče izredno sejo obč. sveta, da protestuje proti § 14. za uveljavljenje nagodbe.

Češko. Mladočeški poslanski delegati so 10. jul. imeli konferencijo z min. Thunom in dr. Kaizlom. Njenega rezultata sicer niso javili, pač pa svojo zadovoljnost z dogovori.

Dr. Gregr je 16. julija v Hlinskem na volilnem shodu govoril o polit. položaju. Položaj je žalosten, država v razpadu. Zakrivila je to politika Staročehov. — Zavračal je nemški binškošni program in napovedal eventualno opozicijo.

Češki deželni odbor je sklenul, da prispeva k železnici iz Karlovih Varov v Marijine kopeli 40.000 gld. (v nakup akcij), ako bo na tej železnici vvedena jezikovna ravnopravnost in torej tudi dvojezični napisi. Obči zbor železniški pa je to zavrnil.

V Pragi je bil na Žofinjem protestni shod proti novemu davku na sladkor. Posl. dr. Baxa je obsodil sedanjó finančno politiko.

Češki poslanci se trudijo za osnovo češkega učiteljsča v Opavi.

Proti Čehom v Žatcu je nastopil v svoji seji ves mestni zbor. Pred nekaj tedni je bila v Žatcu slavnost 15 letnice češkega društva »Vratislav«. Ker so se pri tem pevale češke pesni, je stavil jeden mestni svetovalec predlog, da se to ne sme več trpeti v Žatcu, ter da ima policija nastopiti in preprečiti to v bodoče. Ta predlog se je soglasno sprejel.

Izvrševalni odbor češke radikalne stranke je v »Rad. listih« objavil protest proti § 14., proti sedanji politiki Mladočehov in proti vladi. — Ako mladočeški poslanci ne protestujejo proti vveljavljenju nagodbenih predlog. greše proti programu, na podstavi katerega so bili izvoljeni. Češki narod je z davki preobložen, in ako se ti pomnože, pride v siromostvo.

Dalmacija. Zadrsko namestništvo je potrdilo pravila polit. društva hrvat. stranke prava — po 3 letnem zavladevanju. To društvo bo tem večé važnosti, ker je lani ustanovil grof Bonda ital. polit. društvo.

Zadrski nadškof, kakor znano, je prepovedal čitati mašo v staroslov. jeziku. Mesto Splet je priredilo za glagolsko liturgijo demonstracijo. Vsa hrvat. društva in nad 1000 drugih udeležencev je slo v Salono, da se ondi udeležé staroslov. maše. — V gledišču je bil popoldne shod, kateremu je predsedoval dr. Manger. Povdarjal je važnost staroslov. liturgije, do katere ima hrvat. narod zgodovinsko pravo. Doslej se je glagolska maša čitala tudi nepretgoma v Spletu. Sklenula se je protestna resolucija proti sedanji prepovedi.

Hrvatsko. Predsed hrvatskega sabora je odklonil zahtevo združene opozicije, da bi se sklicalo izredno zasedanje zaradi dovolitve kreditov v pomoč raznim krajem, ki so trpeli po prirodnih dogodkih, — ker revščina ni občá, ampak omejena na posamične kraje, in ima vlada dovolj sredstev za pomoč.

Ogersko. Ogerska magnatska zbornica je 11. jul. z vsemi proti glasu posl. Pronaya bez podrobne debate odobrila nagodbene predloge.

Med ogerskimi Romuni se je začelo živahno gibanje za to, da stopijo iz svoje pasivnosti v aktivno polit. življenje. Vodje so došli na dogovore v več krajih in sklenuli, da skličejo velik naroden shod v Sibirij. Odločeni so, da postavijo pri prih. volitvah 1901 svoje kandidate za parlament v onih krajih, kjer so v večini.

Szell je v ogerski zbornici odgovoril šele sedaj na Ugronovo interpelacijo, zakaj Rusija na mirovni konferenciji zastopa tudi Črno Goro. — Taka zastopstva so običajna med prijateljskimi državami. Tako n. pr. sedaj zastopa avstro-ogerski rezident v Črni Gori interese Nemčije. Nemški zastopniki na vstoku zastopajo pogostoma tudi avstr. interese, v Maroku so avstr. og. interesi pod zaščito angleškega konzula itd. Zato je povsem izključeno, da bi avstr. og. vnanje ministerstvo ali pa ogerska vlada protestovala proti zastopstvu Črne Gore po Rusiji v Haagu.

V Lipto St. Miklošu je bil 24. jul. shod kakih 5000 udeležnikov, v posvetovanje za bodoče državno-zborske volitve na temelju narodnega slovaškega programa. Nad sodnik je zavračal govornike radi napadov na Ogersko ter nekaterim odtegnul besedo.

Sedanji 4 veliki ljudski shodi (v Modri, Turč St. Martinu, Senici in Liptovskem St. Miklavžu) so dovedli madjarske liste, da so opustili sedanjo taktiko, ki je zamolčevala vse pojave v slovaškem politič. življenju. Polotil se jih je strah, ker so se Romuni in Slovaki začeli organizovati. Zahtevajo protiakcijo, da ne zmagajo druge narodnosti pri bodočih volitvah v državni zbor, češ, da sicer zavladajo v njem isti odnošaji, kakoršni so v Avstriji.

Črna Gora. Sultan je kneginji Mileni podelil veliki kordon osmanlijskega reda, knežici Kseniji pa isti red druge vrste.

Črnogorska mesta so dobila pravico, da si volijo svoje župane in občinski svet 12 članov, ki bodo upravljali občinsko imetje. Vlada si je pridržala nadzorstvo.

Meklenburska princezinja Juta je prišla 25. julija v Bar, kjer je 26. prestopila v pravoslavje, 27. je prišla Cetinje, kjer je bila isti dan poroka.

Maršal Sahir paša je došel na Cetinje in bil 16. jul. od kneza sprejet v slovesni avdijenciji. Izročil je lastnoročno pismo sultanovo, prestolonasledniku veliki kordon Osmanije reda in za nevesto veliki kordon Šefatak reda ter dragoceno briljantno zavrtnico.

Svatba v Črni Gori je bila po srbskem običaju trajala 3 dni. Knez je povabil vse rodbine, in na Cetinju se je sešlo tedaj gotovo 20 000 ljudij. Poroke so se udeležili 4 ruski veliki knezi, laški prestolonaslednik s soprogo bivšo črnogorsko princezinjo Jeleno, ter zastopniki drugih držav.

V Črni Gori naseljeni hercegovski ustaši so bili tudi povabljeni na svatbo prestolonaslednika in k nji odposlali deputacijo desetorice.

Ruski veliki knez Konstantin Konstantinovič, zastopnik carjev poroki črnogorskega prestolonaslednika, je bil slovesno sprejet. Došli so nadalje grški kraljevič Nikola; šef gener. štaba bolgarske vojske, Nikolajev.

Kot zastopnik sultanov je došel maršal Tačir paša, ki je znan prijatelj Rusov. Ta je došel prvi od vseh zastopnikov v posebni diplomat. misiji.

Bolgarsko. Izredno zasedanje s. branja je bilo 10. jul. zaključeno s prestolnim govorom. Opozicija se te seje ni udeležila.

K slovesnemu zaključku sobranja je došlo le 60 poslancev, da čujejo knezov govor. Od 169 članov, ki tvarjajo po zakonu zbor, je bilo izbranih samo 151; 20 volitev je razveljavljenih, torej ima parlament 130 zastopnikov. Opozicija, ki po razveljavljenih glasovih šteje le 47 članov, je demonstrativno izostala; od ostalih 83 mandatov je 7 v rokah ministrov, a od ostalih 76 je polovica odpotovala.

Srbija. Car je podelil srbskemu poslaniku S. Gruiču, ki je bil kot »izdajalec« pozvan v domovino, red sv. Ane I. vrste. Ta poslanik Sava Gruič je iz Petrograda šel v Srbijo, dobivši zagotovilo, da bo ruska vlada najodločnejše ugovarjala, ako bi ga hoteli zapreti.

Avstrija in Rusija ste, po poročilu »Berl. Tgb.« opominjali vlado, naj ne pretirava z grozovitostimi v preganjanju radikalcev.

V Belgradu so oklicali obsedno stanje. 10. jul. za soudeležnike pri atentatu pa preki sod. Napadalec Knežević dolži radikalno stranko, a sedaj je menda to dolžnje preklcal.

Predsednik prekega sodea v Belgradu je kasacijski svetnik Popović; prisednika sta apelacijski sodnik M. Gjorgjevič in predsed. Belgrajskega sodišča Simić.

Atentat na Milana kaže dve posledici. Prva je proganjanje radikalcev. Vse vladi neprijazne in zato Milanu neprijetne može, najodločnejše srbske rodoljube, so vrgli v ječo. — Druga pa je vprizarjanje demonstracij za kralja in Milana. Prirejajo se bakljade in ovacije. Kralj Aleksander razglša to kot nove dokaze udanosti Srbov; Milan ima lepe govore, da po njegovem življenju strežejo le oni, ki so sovražniki napredka v Srbiji; da, če treba, umre kot vojak in mučenik itd. Vse to pa ne bo krize oviralo, temveč jo le pospeši. »Radikalci« so uže pred par meseci svetu javili, kako pogodbo je sklenul Milan zaradi potrebnega atentata, in svet sedaj ve, kaj znači vsa komedija.

Rusija. Ruski prestolonaslednik, veliki knez Jurij, brat carja Nikolaja II. je 9. jul. nagloma umrl. Vtila mu se je kri. Bil je rojen 27. apr. (6. maja) 1870 v Carskem selu in vedno sibkega zdravja, vendar je vstopil v mornarico. — Prestolonaslednik je, dokler se carju ne porodi sin, odslej 21 letni veliki knez Mihael, tretji sin Aleksandra III., jedini brat carjev. Pokojnikove ostanke so pripeljali v Petrograd ter shranili v cerkv., kjer počivajo člani carskega doma.

7. jul. je bila slavnostna otvoritev Katarininega pristava na Murmarskem obrežju. Slavnosti se je udeležil veliki knez Vladimir Aleksandrovič, arhangelški guverner in zastopniki Švedske in Norveške. Mesto je z luko zvezano po železnici. Za rusko obrt in trgovino je novo pristanišče velikega pomena.

25. jul. je bil v Petrogradu pogreb tje prepeljane velikega kneza Jurija. Car se je peljal nasproti do Kokoška. — V večih mestih, katera se ob potu, so se služile zadušnice.

Nemčija. Nemški cesar je v Bergenu obiskal francosko križarsko ladijo (torej francoski teritorij). Brzjavil je predsed. republike ter pohvalil francoske mornarje in lep sprejem na ladiji. — Predsed. se mu je zahvalil na časti obiska in na laskavem priznanju.

Književnost.

„Slavisches Echo“, ki izhaja na Dunaju, ima naslednjo vsebino, in sicer v 7. št.: Ein kleines Resumé über den Ausgleich. — Nationales Recht und nationale Bedürfnisse. — Wie regiert man in Croatien? — Einiges aus der Polenwirtschaft. — Politisch-geschichtliche Skizzen über Siebenbürgen, Kroatien und Ungarn. — Die Puškinfeier. — Symbolik der Ostereier. — Kritische Rundschau. — Vermischtes. — Locales. — Literatur. — V 8. štev.: Ueber die Majorität. — Zur „Mission des Polenclubs“. — Serben und Croaten. — Der zweite Journalistentag in Krakau. — Polit. gesch. Skizzen (wie oben). — Die Puškinfeier in Petersburg. — Krit. Rundschau. — Aus dem Lager der Mehrwertigen. — V 9. št.: Die Behandlung der Deutschen und Slaven. — Der nationale Gedanke und das Staatsrecht (in Kroatien). — An die slavischen Studenten (I). — Der slavische Verein in Petersburg. — Krit. Rundschau. — Vermischtes. — Locales. — Literatur. — V 10. št.: Milans neueste That. — Die Organisation der Böhmen in Niederösterreich. — An die slavischen Studenten (II). — Kritische Rundschau. — Vermischtes. — Aus dem Lager der Mehrwertigen. — Es war einmal...

„Slavisches Echo“ stoji na leto 5, na četrto leta 1-25 gld. Naročnina in vsakatera pisma se pošiljajo na Dunaj na adresu: Redaction des „Slavisches Echo“, IX., Eisengasse 13.

Drugi listi pošiljajo ob svojem nastanku napisano vsebino uredništvom raznih listov, da bi jo objavili; pri „Slav. Echo“ se to doslej ni zgodilo. Raznoteri slovanski listi sami od sebe priporočajo „Slav. Echo“, in uredništvo se jim iskreno zahvaljuje. Kar se dostaje slovenskih listov, izraža isto uredništvo željo, da bi tu pa tam omenili po nekoliko vsebine kake št. Uredništvo vé, da se odnaša mnogo slovenskih listov blagohotno k „Slav. Echo“; o teh je preverjeno, da mu ostanejo dobroželeti in nadalje.

Doslej je uredništvo „Slav. Echo“ opazilo, da slovenski politiki in pisatelji mu niso prispeli ne s članki ne z razpravami; izjeme so le redke. To ni ne v interesu slovenske stvari, ne v interesu lista, ki hoče kar možno koristiti in Slovencem in skupnemu Slovanstvu, zlasti avstro-ogerskemu. Toliko smemo naznani, da „Slav. Echo“ se pozorno čita tam, kjer računijo tudi s slovensko usodo. Zakaj bi torej ne pisali vernih, objektivnih poročil iz raznih slovenskih dežel tudi v „Slav. Echo“? Ali n. pr. Primorska, Koroška in tudi Štirsa ne potrebuje zopet in zopet dokazov o svojem političkem in narodnem položaju in dokazov proti napačnim podatkom o njih prošlosti?

Uredništvo „Sl. Echo“ se nada, da tudi slovenski dejatelji bodo primerjavo podpirali „Slav. Echo“, če ne gmotno, pa vsaj duševno.

Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko. Leto IX. 1899. Sešitek 1. Urejuje A. Koblar. Fridolin Kavčič tu nadaljuje priobčevanja „Znameniti Slovenci“, ki so se prošla leta vlekla kot morska kača po „Zvonovih“ letnikih. Večinoma popreje in sedaj opisani možje pa so bili le rojeni na Slovenskem, a se niso nikdar čutili Slovence. Izjema je bil prof. A. Zupančič, ki je v svojih učencih vzbujal ljubezen do domovine in materinega jezika in bil učitelj Miklošiča in Slomška. — Radicev spisek: „Kranjski dijaki na nemških vseučiliščih v XVI. in XVII. veku je zanimiv kot dopolnilo obširne študije Vencajza v „Vesni“.

Mittheilungen des Musealvereines für Krain XII. 3. in 4. zv. Najznamenitejši razpravi, ki se nadaljuje v tem zvezku, ste prof. Vrhovca o kugi v Ljubljani in prof. Seidla o podnebu na Kranjskem.

Slovenska knjižnica snop. 86—83, urejuje iz izdava A. Gabršček v Gorici. — Ta knjiga prinaša sliko in životopis Svato-pluka Čeha in dve njegovi povesti („Jestrah contra Hrdlička“ — „Prve skrbi“). — Izdatelj pripominja, da utegne postati deficit tako velik, da bi moral ustaviti izdavanje „slovanske knjižnice“, ako se Slovenci ne pobrigajo bolj zanjo. V nji je doslej izšlo toliko slovenskih in slovanskih leposlovnih del in po tako nizki ceni, da bi bilo res sramotno, ako bi vsled nebrzičnosti občinstva morala prenehati ta važna leposlovna zbirka.

„Онам онамо“ kneza Nikole črnogorskega, za glasovir napisal dr. Jos. Paču. V Zagrebu. Srbska tiskarna. Skladatelj je obče znani pesnik prireditelj umetne varijacije.

„SLOVANSKI SVET“ izhaja v 10. in 25. dan vsakega meseca, in sicer na 16 straneh. Stoji za vse leto gld. 5, pol leta gld. 2.50, četrto leta gld. 1.25. — Za učitelje, učiteljice in dijake za vse leto 4, za pol leta 2 in za četrto leta 1 gld. — Posamične številke se razpošiljajo po 20 kr. — Zunaj Avstro-Ogerske na leto 6 gld. 50 kr. — Inserate sprejema upravništvo. — Naročnina, reklamacije in vsakovrstna pisma naj se pošiljajo F. Podgorniku na Dunaj (Wien), IX., Eisengasse Nr. 13.

Izdatelj, lastnik in odgovorni urednik: **Fran Podgornik**. Tiskli Bratři Chrastinové ve Valašském Meziříčí.

Dr. Mitrovič, urednik „Srbskega Glasa“, je izdal knjigo (ponatis člankov) „Dva hrvatska mučenka“. To je pamflet na Zrinskega in Frankopana, in žalosten dokaz, kam dovede strastno sovraštvo med brati.

„Sjezd slovanskyh novinářův v Praze“ zove se 110 str. debela knjižica, katero je sestavil R. Cejnek. Opisuje priprave za lauski novinarski shod, referate in resolucije; poročilo o banketu v „Meščanski besedi“ in vse govore in napitnice ter pojava časopisja o kongresu.

Въ память столѣтней годовщины рождения А. С. Пушкина (1799—1899 г.). Краткій биографическій очеркъ и набръанныя прозвѣденія поэта. Для учащихся младшаго возраста. Издаю по распоряженію Попечителя Варшавскаго Учебнаго округа. Варшава. 1899. Lepa knjižica, obsežajoča 94 vel. stranih svetja iz Puškinovih del. — Veča knjiga s popolnoma enakim naslovom obseža pa drugo svetje. Ta knjiga namenjena je bolj odrasli mladini srednjih šol. (Для учениковъ и ученицъ старшаго въраста среднихъ учебныхъ заводовъ.)

Христіанское Чтеніе, выпускъ шестой (Юль) obseža poleg večih razprav: Противопанскія движенія въ вѣдрахъ римскаго католицизма въ XIX. вѣкѣ. — Проф. А. П. Лопухина. — А. С. Пушкинъ въ отношеніяхъ къ западно европейскимъ поэтамъ-классикамъ (Данте, Шекспиру, Гёте) и, сравнительно съ ними какъ народный гений-поэтъ. Проф. А. И. Пономарева. Itd.

Upravništvo „Slov. Sveta“

more postreči novim naročnikom še z vsemi letošnjimi številkami. Na prodaj ima tudi nekoliko letnikov od 1888 do konca 1898, in sicer poprek in s poštino vred po 2 gld. 50 kr.; le letnik 1896 se oddaja po 1 25 gld. in letnik 1897 po 1 80 gld. Iz zaloge „Slov. Sv.“ se prodajajo: ruski prevod Levstikovega „Martina Krpana“ po 15 kr., „Rusko pravopisanje za učence“ po 10 kr., knjižica „Naši knjižni grehi“, po 12 kr., „Das Parteiwesen der Slaven in Böhmen“ po 55 kr.

IGNAZ NOTTER,

Siebmacher und Gitterstricker, Wien, XIV., Rotherthamerlinggasse II. Pletiva iz drata vseh vrst, mreže za ograde, sita z lesenim obodom pohišna in domača orodja in vsakatera dela moje stroke izdelujem solidno in najceneje. Naročbe v provincijo naglo izvršujem.

Podgane in miši

delajo največo škodo po kletah in skladiščih.

Najhitreje jih pokonča od mene iznajdena uničevalna pasta, katero more uporabljati povsod vsakdo. Cena pašti pol kilo gld 1 50. Izgotavljam tudi najnovejši, od občinstva kot najboljši priznan mehaničen skopec za podgane in miši, kateri prekaša vse dosedanje iznajdbe v tej stroki. Moreš jih s tem skopecm vloviti 15 do 20. ne da bi ga napravljaj na novo. Cena skopec za podgane gld. 4.—, za miši gld. 1 80 do 2 60. — Skopci za štorklje gld. 1 20. Prodajalec odstotke.

Prodaje in izdeluje

L. Pösch,

Spengelmeister.

Wien, XVII. Bez. Blumengasse 60.

Izdeluje akvarije na steno, na mizo, kabine za kopanje ptičev, svetilnične ročne, stenske, za voze in grobe.

Osnovano 1872.

Senzacionalna iznajdba.

Ces. in kralj. izključ. privilegij.

Radikalni pomoček proti potu nóg; dobi vsak, ki trpi na tem, le z nošo črevicev za pót, katero sem iznašel sam, kateri so s c. kralj. patentom odlikovani in varovani, in kateri so izdelani iz impregnovanim vdelanjem usnjastih podplatov; ti črevice imajo lastnost, da do cela in za vselej odstranjajo stini pot na nogah, nastajajoča vnetja in najhujše ozebke in kurja ozeča.

Naročbe od zunaj se izvršujejo v 14 dneh proti poštenu povzetju. Ilustrovane prospekte z navodom, da vzameš mero sam, gratis in franco. Jos. Hanzlik, Wien, XIII., Weis-gasse Nr. 2.